

2016

Bestuursverslag Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar

Voorwoord

Geachte lezers,

Hierbij treft u het bestuursverslag aan over het jaar 2016 van de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar (SKOW).

Het bestuursverslag bestaat uit het jaarverslag en (een samenvatting van) de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld door het Onderwijsbureau Holland Midden, gecontroleerd door accountantskantoor Flynth Audit B.V. en door het algemeen bestuur goedgekeurd in haar vergadering van 20 juni 2017.

Voor aanvang van het afgelopen bestuursjaar heeft het bestuur zich voorgenomen om te komen tot definitieve besluitvorming ten aanzien van een bestuurlijke fusie met de Vereniging voor Protestant Christelijk Onderwijs Wassenaar. Er is inmiddels wederzijds besloten om van deze fusieplannen af te zien. De belangen van een fusie bleken, na een lang verkenningstraject, voor beide partijen uiteindelijk niet zwaarwegend genoeg.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat we vooralsnog op eigen kracht verder gaan met de strategische toekomstambities zoals die in het strategisch beleidsplan en de meerjarenbegroting voor de jaren 2015-2019 zijn geformuleerd. De verkenningen op het terrein van realisatie van een Integraal Kindcentrum (IKC) onder de vlag van de SKOW vormen hierbij een belangrijk speerpunt.

Het jaar 2016 wordt afgesloten met een positief resultaat dat in lijn ligt met de begroting. Het resultaat valt ruim binnen de kaders zoals deze door het bestuur zijn vastgesteld.

In 2016 was er opnieuw sprake van een toename van het aantal leerlingen. Dit heeft een positief effect op de bekostiging door de overheid, waarmee de mogelijkheden nieuwe investeringen te doen zijn vergroot.

Het bestuur constateert dat het goed gaat met de leerlingen van de SKOW. Uit periodiek onderzoek blijkt dat de kinderen op alle drie de scholen in hoge mate tevreden zijn over het welzijn en welbevinden, een groot gevoel van veiligheid ervaren en gemiddeld goede resultaten behalen.

Het bestuur ziet het personeel als de belangrijkste kracht bij het voortdurende streven naar kwaliteitsverbetering en erkent dat het leraar zijn geen eenvoudige taak is. Het is van groot belang dat de SKOW haar medewerkers blijft stimuleren en faciliteren om te werken, passend in de tijd waarin we leven. Een goed personeelsbeleid wordt dan ook door het bestuur gezien als voorwaarde hiervoor. Gelet op de toekomst en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is het voor de SKOW tevens van belang voor (nieuwe) leraren een aantrekkelijke organisatie te zijn om voor te werken

Wij danken alle leerkrachten, alle ouders, kinderen en vrijwilligers voor hun bijdrage en hopen dat een ieder vol enthousiasme blijft meebouwen aan de toekomst van onze scholen.

Namens de overige bestuursleden,

Rob de Jong, directeur-bestuurder
Pascal Noordover, voorzitter Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar

Mei 2017.

Inhoud

Voorwoord	1
Verslag intern toezichthouder	4
1. Organisatie	6
1.1 Missie / visie / kernwaarden	6
1.2 Bestuur	8
1.3 Dagelijks bestuur / management	8
1.4 Management	9
1.5 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)	9
2. Identiteit	10
3. Onderwijs	11
3.1 Inspectie	11
3.2 Leerlingen	11
3.3 Toelatingsbeleid	13
3.4 Onderwijskundige ontwikkelingen	13
3.4.1 Kwaliteitszorg	13
3.4.2 Ontwikkelingen / opbrengsten / resultaten	13
3.5 Samenwerkingsverbanden	13
3.5.1 Passend onderwijs (PPO Leiden)	13
3.5.2 ScholenCollectief Wassenaar	14
3.5.3 Schematisch overzicht samenwerkingsverbanden	15
3.6 Overblijfregeling in scholen	15
3.7 Voor- en naschoolse opvang	16
3.8 Huisvesting	16
3.8.1 Omgevingsvergunningen	17
4. Personeel	18
4.1 Personeel en formatie	18
4.2 Personele bezetting 31-12-2016	18
4.2.1 Functiecategorieën	20
4.2.2 Bovenschools management	21
4.2.3 Personeels- en arbeidsmarktbeleid	21
4.2.4 Deskundigheidsbevordering	21
4.3 Instroom	21
4.3.1 Opleidingstrajecten	22
4.4 Doorstroom / mobiliteit	22
4.4.1 Uitbreiding van benoemingsomvang	22
4.4.2 Duurzame inzetbaarheid	22
4.5 Uitstroom.....	22
4.5.1 Ontslag van personeel	22
4.5.2 Arbeidsongeschiktheid	23
4.6 Verzuimbeleid en overige Arbo-zaken	23
4.6.1 Ziekteverzuim	24
4.6.2 Kortdurend verzuim	24
4.6.3 Langdurig verzuim	24
4.6.4 Preventiemedewerker	24
4.6.5 Scholing Bedrijfshulpverleners (BHV).....	25
4.6.6 Training contactpersonen / vertrouwenspersonen (intern)	25
4.7 Verlof (personeel).....	25
4.8 Personele activiteiten	25

4.8.1	Lief en leed	25
4.8.2	Kerstgeschenken.....	25
4.8.3	Jubilea	25
4.9	Vertrouwenspersoon.....	26
4.10	Klachtenprocedure	26
5.	Financiën	27
5.1	Resultaat over 2016.....	27
5.2	Prestatiebox.....	29
5.3	Financiële positie	30
5.4	Kengetallen	31
5.5	Treasurybeleid	31
5.6	Continuïteitsparagraaf.....	32
5.6.1	Leerlingen en personeel	32
5.6.2	Meerjarenbegroting en meerjarenbalans	33
5.7	Interne controle en beheersing van risico's	34
5.7.1	Risico's en Risicobeheersing	34
	Bijlagen bij bestuursverslag SKOW 2016.....	37
	Bijlage 1: besproken zaken bestuur SKOW	37
	Bijlage 2: besproken zaken directiebestuur SKOW.....	41
	Bijlage 3: ontwikkelingen / opbrengsten / resultaten	43
	Bijlage 4: verklaring gebruikte afkortingen	53

Verslag intern toezichthouder

Een wettelijk verplicht onderdeel van het jaarverslag (binnen de continuïteitsparagraaf) vormt het verslag van de toezichthouder. Binnen de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar is statutair geregeld dat het Algemeen Bestuur (AB) is belast met het toezicht op het Dagelijks Bestuur (DB). Deze beide onderdelen vormen tezamen het Bestuur, maar zijn organiek en functioneel gescheiden. Gedurende het jaar 2016 bestond het AB uit vijf bestuursleden, te weten dhr. E.J.P. Witlox (voorzitter, tot 01 oktober 2016); dhr. S.L.A.J. Piek; dhr. P.P.F. Noordover (secretaris); dhr. P.H. Suiker en dhr. W.E. Zandbergen (penningmeester). Vanaf het moment van vertrek van dhr. E.J.P. Witlox, vervult dhr. P.P.F. Noordover interim tevens de functie van voorzitter. Na afloop van het verslagjaar is dhr. R.J.A. Pillen per 26 januari 2017 als lid tot het AB toegetreden. In het verslagjaar hebben zich geen mutaties in het DB voorgedaan, hiervan maakt dhr. R.J. de Jong als enig uitvoerend bestuurslid (directeur-bestuurder) deel uit. De leden van het AB ontvangen voor hun bestuurlijke werkzaamheden geen beloning.

In het verslagjaar is het AB met het DB acht keer in geagendeerde vergaderingen bijeen geweest, van welke vergaderingen notulen worden opgemaakt, alsmede een keer in een niet geagendeerde vergadering, welke niet wordt genotuleerd, een z.g. BOT-vergadering, waarbij onderwerpen aan de orde zijn, die op dat moment worden ingebracht. Daarnaast is buiten vergadering overleg geweest tussen het DB en het AB in wisselende bezetting, indien zulks wenselijk c.q. nodig was. Ook is er een gemeenschappelijke vergadering met de GMR en het bestuur geweest.

Het AB verkrijgt haar informatie ten behoeve van haar toezichthoudende taak naast die uit externe bronnen (o.a. Inspectie), mededelingen vanuit het DB en jaarverslag, in de vorm van gestructureerde periodieke rapportering door het DB. Hiertoe is een z.g. jaarkalender opgesteld, waarin is vastgelegd welke informatie aan het AB wordt verstrekt, in welke vorm en op welke tijdstippen. Eveneens ontvangt het AB desgevraagd aanvullende informatie van het DB buiten de jaarkalender dan wel verstrekt laatstgenoemde deze spontaan aan het AB. Informatie van meer algemene aard ontvangt het AB in de vorm van publicaties in vakliteratuur en seminars. Het AB streeft er naar, in aanvulling op de hiervoor vermelde informatie, zich uit eigen beweging op de hoogte te stellen van de onderwijskwaliteit op de scholen in de praktijk.

Het SKOW hanteert bij het uitoefenen van haar bestuur de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs, zoals opgesteld door de PO-Raad. Bij de uitoefening van haar toezichthoudende taak maakt het AB gebruik van het door haar daartoe opgestelde intern toezichtkader (ITK). Hierin is een set uitspraken opgenomen waaraan het AB hecht en welke betreffen de mate van professioneel handelen binnen de organisatie. Aan deze uitspraken toetsen de intern toezichthouders het beleid, de besluiten en het functioneren van de directeur-bestuurder. Naast het intern toezichtkader hanteren het AB en het DB een bestuurlijk toetsingskader (BTK), waarin concrete normen en indicatoren zijn vastgelegd over een zestal inhoudelijke beleidsdomeinen, geënt op de grondslag, de visie en de missie van de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar.

Op grond van de Wet op het primair onderwijs (WPO) heeft het AB in het verslagjaar naast het houden van toezicht op de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden door het bestuur en het toezicht op de rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen van de school, verkregen op grond van de WPO, alsmede het met raad terzijde staan van het DB, de navolgende verplichte taken verricht: goedkeuren van de (meerjaren) begroting; het goedkeuren van het jaarverslag; het aanwijzen van de (controleerend) accountant; het afleggen van verantwoording over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden (verslag toezichthouder).

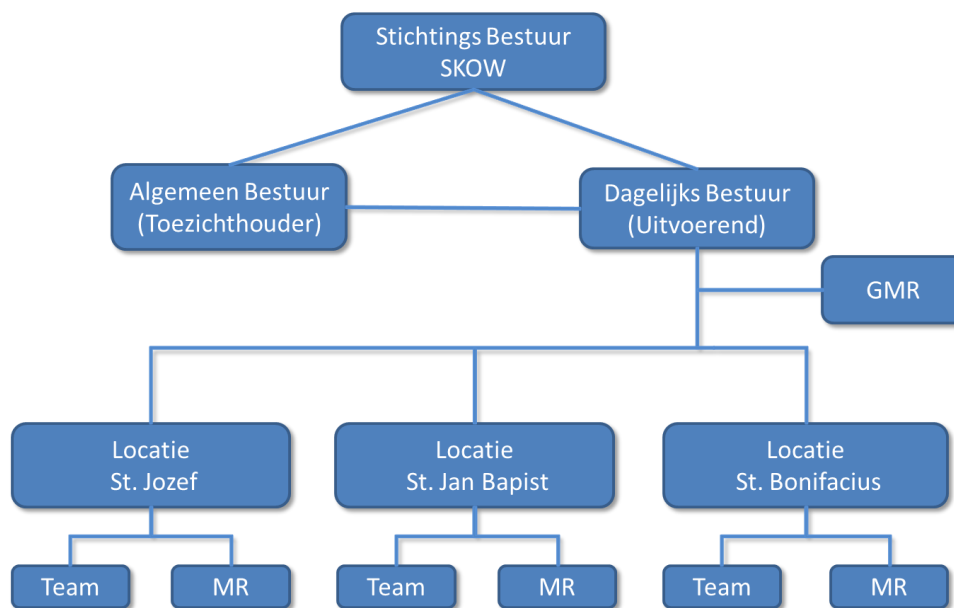
In de uitoefening van haar taak als raadgever, heeft het AB met het DB naast onderwerpen het onderwijs, financiën en personeel betreffende, o.a. overleg gevoerd inzake het eigen risicodragerschap Vervangingsfonds, samenwerking en de mogelijkheid van een integraal kindcentrum. Ook heeft het AB zich door middel van een bezoek aan een elders gesitueerde school georiënteerd op nieuwbouw en zijn contacten onderhouden met stakeholders. In dit verband heeft informatie-uitwisseling plaatsgevonden met het administratiekantoor en accountant. Waar nodig is specifieke expertise ingewonnen bij externe deskundigen. Voorts heeft het jaargesprek plaatsgevonden met de algemeen directeur als zodanig en is het eigen functioneren van het AB aan de orde geweest.

Het AB heeft in het verslagjaar de samenwerking met het DB en het bestuur onderling als constructief mogen ervaren en spreekt de wens uit deze werkwijze in de toekomst te kunnen voortzetten.

1. Organisatie

De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar (SKOW) is het bevoegd gezag van een drietal basisscholen in de gemeente Wassenaar, t.w. de St. Bonifaciuschool, St. Jan Baptistschool en de St. Jozefschool. De rechtspersoon van het bevoegd gezag is een stichting, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 000022031294

De organisatie van de Stichting is in onderstaand organigram in beeld gebracht.

Het Stichtingsbestuur bestaat uit een algemeen bestuur (AB) met toezichhoudende leden en een dagelijks bestuur (DB) met uitvoerende leden.

De directeur-bestuurder (DB) is de eindverantwoordelijke voor alle zaken binnen de Stichting en tevens belast met de voorbereiding, vaststelling en uitvoering van beleid. Het bestuur is als geheel (AB en DB) verantwoordelijk en vormt het bestuur in de zin van de wet.

Een en ander is vastgelegd in de statuten, het bestuursreglement en het managementstatuut. In laatstgenoemde document is ook de taak- / verantwoordelijkheidsverdeling tussen het dagelijks bestuur en het schoolmanagement (locatiedirecties) beschreven.

Het algemeen bestuur heeft in 2016 mede op basis van het vastgestelde interne toezichtskader en bestuurlijk toetsingskader invulling gegeven aan de rol als intern toezichthouder. Belangrijke bron van informatie voor het algemeen bestuur zijn de bestuursrapportages zoals die door de directeur-bestuurder worden aangeboden.

1.1 Missie / visie / kernwaarden

Ten aanzien van missie, visie en kernwaarden is het volgende opgenomen in het strategisch beleidsplan SKOW 2015-2019.

Missie SKOW

De missie van de SKOW is het creëren van een schoolomgeving in het primair onderwijs waarin leerkrachten en leerlingen, met respect voor een ieder, het beste onderwijs geven en ontvangen met een katholieke grondslag.

Met als motto: 'Bij de SKOW maken de mensen het verschil'.

Visie SKOW

De SKOW is met haar scholen vernieuwend, ondernemend en onderscheidend. De SKOW wil in toenemende mate de onderwijsbehoeften en specifieke talenten van ieder kind als uitgangspunt nemen om passend onderwijs te kunnen bieden met moderne en gedifferentieerde onderwijsmethoden. Het bevorderen van sociale vaardigheden en culturele vorming maken in toenemende mate deel uit van het onderwijsproces. Daarbij zal ook steeds vaker gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden van ICT.

Door het aangaan van 'partnerschap' met onder andere ouders/verzorgers, Schooladviesdienst, kinderopvang, zorginstanties en gemeente wil de SKOW bijdragen aan de volledige ontwikkeling van kinderen. Goed onderwijs is onze kerntaak, maar een bredere maatschappelijke uitdaging gaan wij niet uit de weg.

Kernwaarden

Hoe maken wij onze missie en visie waar? Dat doen we door ons in ons dagelijks handelen te laten leiden door een aantal kernwaarden:

Mensgericht / betrokken

Dat wij bij de SKOW mensgericht en betrokken zijn, uit zich op diverse manieren:

- Wij geloven dat ieder mens in beginsel goed en uniek is. Bij ons zijn alle kinderen dan ook welkom in hun authenticiteit, en doen we recht aan de onderlinge verschillen. We hebben respect voor ieders achtergrond, godsdienst of levensbeschouwing. We willen kinderen vormen tot mensen die, met al hun verschillen, op elkaar gericht en betrokken zijn.
- We koesteren ons personeel als het 'goud' van de organisatie. We onderkennen hun spilfunctie bij het vervullen van onze ambities en doelen. Onze personeelsleden vervullen een voorbeeldfunctie, bieden onderwijs op maat, zijn integer, staan midden in de samenleving, zijn in staat te reflecteren op eigen handelen, kortom: zijn professioneel.
- We investeren in wederzijdse betrokkenheid tussen school en ouders en maken ruimte voor ontmoeting.
- Alle betrokken bij de SKOW voelen zich veilig, gerespecteerd en gewaardeerd. Er is aandacht voor tolerantie en onderlinge solidariteit. Er is sprake van menselijke maat.

Samen(werken)

Ook deze kernwaarde is voor ons op verschillende niveaus leidend:

- Mens-zijn kun je niet alleen, daar heb je anderen bij nodig. Mensen zijn in wezen gericht op relaties. Onze scholen realiseren dan ook een klimaat waarin kinderen en volwassenen elkaar leren kennen, begrijpen en waarderen op basis van respect en vertrouwen. Mensen ontmoeten kan op veel manieren. Op de scholen van de SKOW willen we elkaar ook ontmoeten in bestaande rituelen, feesten en symbolen uit de katholieke traditie.
- De SKOW wil in goede samenwerking doelen en ambities bereiken. Daarvoor is het nodig dat intern iedereen bekend is met de te bereiken doelen en deze onderschrijft. 'Samen werkend' kunnen we de doelen bereiken en 'samen werkend' kunnen we kinderen het beste bieden.
- Ook externe samenwerking met andere scholen, schoolbesturen en de gemeente Wassenaar (en Voorschoten?) is van belang in het streven van de SKOW om niet alleen nu maar ook in de toekomst kwalitatief hoogwaardig onderwijs te blijven aanbieden. Samenwerking, met als uitgangspunten leren van elkaar en elkaar versterken, biedt voor alle betrokkenen meer en betere kansen.

Innovatief

Bij de SKOW zijn we niet snel tevreden. We willen telkens verbeteren, innoveren, nieuwe doelen stellen en deze ook bereiken. Daarmee zetten we ontwikkelingen in gang en inspireren we kinderen en personeelsleden om mee op weg te gaan naar een toekomst die we niet kennen maar mede zullen moeten vormgeven.

Veelzijdige ontwikkeling

De SKOW heeft de ambitie om alle kinderen op de scholen passend onderwijs te bieden. Aansluitend bij de diverse onderwijsbehoeften van de leerlingen behalen de scholen zo hoog mogelijke leerresultaten op velerlei gebied. De SKOW wil uit ieder kind halen wat er in zit. Kinderen kunnen hun talenten veelzijdig ontwikkelen op cognitief, creatief, motorisch en sociaal gebied. Zij worden optimaal toegerust voor het voortgezet onderwijs.

Diversiteit

Diversiteit is voor ons op verschillende manieren van belang:

- Ieder mens is anders. We hebben allemaal verschillende talenten en groeien op onder verschillende omstandigheden. Wij zijn ons bewust van die verschillen en willen alle kinderen op onze scholen gelijke kansen bieden. Gedrag dat mensen tegen elkaar opzet, wijzen wij af. Zo leren wij kinderen ook omgaan met diversiteit in de samenleving.
- Elke school is anders. De SKOW staat voor eenheid in verscheidenheid. Binnen de door de SKOW geformuleerde ambities en doelen mogen de scholen zich onderscheiden en zich profileren op hun eigenheid. Juist die eigenheid geeft voor veel (toekomstige) ouders de doorslag bij hun keuze voor één van de scholen van de SKOW. We zijn ons ervan bewust dat het voor elke school een uitdaging is om zich te profileren met haar specifieke eigenheid in een tijd waarin er steeds minder ruimte lijkt te zijn voor die eigen keuzes.

1.2 Bestuur

De samenstelling van het algemeen bestuur is opgenomen in het verslag van de toezichthouder (AB).

Het algemeen bestuur van de SKOW is onbezoldigd. Het dagelijks bestuur is in dienst van de Stichting en daarmee de enige bezoldigde bestuurder. Van toepassing voor de directeur-bestuurder is de CAO-PO.

In het verslagjaar is het bestuur van de Stichting 8 maal in een reguliere vergadering bijeen geweest. Onderwerpen die tijdens deze bestuursvergaderingen besproken zijn al dan niet voorzien van een korte toelichting, opgenomen in bijlage 1 bij dit verslag.

Het bestuur is 1 maal bijeen geweest buiten de reguliere vergaderingen. Van deze bijeenkomst is geen verslaglegging beschikbaar. Het bestuur is éénmaal bijeen geweest met de GMR. Van deze bijeenkomst is verslaglegging beschikbaar.

1.3 Dagelijks bestuur / management

Het management van de SKOW bestond in 2016 uit het dagelijks bestuur, t.w. de directeur-bestuurder en de locatiedirecteuren.

De directeur-bestuurder was het bevoegd gezag in de zin van de wet op het Primair onderwijs. De verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de directeur-bestuurder en de locatiedirecteuren is vastgelegd in het directiereglement.

De directeur-bestuurder heeft periodiek met de directies van de scholen gesproken over de ontwikkelingen in de betreffende school. Dit betrof alle deelgebieden of een specifiek (begroting, formatie) terrein.

De directeur-bestuurder heeft ook zorg gedragen voor de communicatie naar diverse geledingen. Dit gebeurde op de volgende wijze:

- aanwezigheid bij vergaderingen van directieberaad (voorbereiding en voorzitterschap), vergaderingen van de GMR, vergadering MR (alleen op verzoek), evt. commissies en werkgroepen;
- aanwezigheid bij vergaderingen ouderverenigingen d.m.v. vertegenwoordiging door leden van de locatiedirectie en/of teamleden;
- aanwezigheid bij informele aangelegenheden binnen de scholen.

Op lokaal bovenschools niveau was de directeur-bestuurder in 2016 actief betrokken bij het ScholenCollectief Wassenaar, als lid van de Raad van Bestuur. Tevens was de directeur-bestuurder in 2016 lid van het bestuur van het samenwerkingsverband passend primair onderwijs Leiden waarvan ook de SKOW deel uit maakt.

1.4 Management

Het management van de SKOW bestond uit de gezamenlijke directies van de scholen onder het bestuur. De directeur-bestuurder is voorzitter van het management. Ultimo 2016 was de samenstelling als volgt:

Rob de Jong, directeur-bestuurder
Ton Beijersbergen, locatiedirectie St. Bonifaciuschool
Johanneke Reinders, locatiedirectie St. Bonifaciuschool
Jos Dohle, locatiedirectie St. Jozefschool
Caroline de Wild, locatiedirectie St. Jan Baptistschool.

De samenstelling van het management is in 2016 niet gewijzigd.

Het management van de SKOW is in het verslagjaar diverse keren bijeen geweest. De vergadering wordt steeds gehouden op één van de scholen van de stichting. De onderwerpen die zijn besproken zijn opgenomen in [bijlage 2](#).

1.5 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR telde gedurende het verslagjaar 6 personen: 3 personeelsleden en 3 ouders.

De GMR heeft in 2016 veel werk verzet. De stabiliteit van de GMR is verder gecontinueerd ondanks een wisseling in 2016. De GMR heeft haar positie binnen de organisatie verder versterkt. De GMR heeft in 2016 veel tijd besteed aan de behandeling en bespreking van diverse beleidsdocumenten zoals die (gaan) gelden voor de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar.

Speciale aandacht is er binnen de GMR geweest voor de modelkeuze CAO, het strategisch beleidsplan, IKC en de voortgang bestuurlijke samenwerking. Verder is er in de GMR gesproken over: het GMR-reglement, de begroting SKOW 2016, de klachtenregeling, het vervangingsbeleid en de functiemix.

De GMR is dit verslagjaar meerdere malen bijeen geweest. De directeur-bestuurder was steeds aanwezig namens het bestuur. Tevens is een overleg geweest tussen de GMR en het bestuur SKOW. Naast de hierboven genoemde onderwerpen zijn ook veel andere zaken aan de orde geweest in de GMR. Voor een overzicht hiervan wordt verwezen naar het jaarverslag van de GMR. De samenwerking tussen bestuur en GMR was ook in 2016 heel positief en constructief.

2. Identiteit

De SKOW en haar scholen werken vanuit een katholieke levensvisie.

Deze visie is geconcretiseerd d.m.v. projecten op basis van ervaringscatechese, waarbinnen de Bijbel en de christelijke feestdagen een plaats hebben, evenals openheid en respect voor andere religies.

De scholen hebben daarbij aandacht besteed aan de contacten met kerk en parochie.

Waar mogelijk en gewenst hebben de scholen ook bijgedragen aan de voorbereidingen van de sacramenten Eerste Communie en Vormsel. De dalende trend van het aantal kinderen dat deelneemt aan genoemde sacramenten was in 2016 sterk.

Gedurende het verslagjaar is op alle scholen (St. Jozefschool, St. Bonifaciuschool en St. Jan Baptist) gewerkt met de projecten 'Hemel en Aarde'.

De katholieke grondslag van de scholen is altijd herkenbaar binnen de sociale context. De begrippen omgang met elkaar, welzijn, steun geven, acceptatie, begrip, omgaan met verschillen, veiligheid en het hanteren van normen en waarden staan hierbij steeds centraal. Zij dienen als basis voor een fijne sfeer binnen onze scholen. Visies en handelen zijn steeds gebaseerd op het goede van elk mens. De kernwaarden zoals beschreven in 1.1 zien wij als zeer belangrijk voor de identiteit van de scholen.

Dit alles betekent dat de scholen toegankelijk zijn voor alle kinderen, waar wij van de ouders verwachten dat zij onze katholieke visie respecteren, zoals wij de geloofsopvattingen van anderen ook zullen respecteren.

In 2016 is gebleken dat de scholen het initiatief moeten nemen in de dialoog met de parochie. De intensivering van de contacten in 2015 hebben in 2016 niet geleid tot meer samenwerking.

In de planning van de scholen zal, voorafgaand aan elke schooljaar, worden bezien op welke wijze vanuit de parochie een bijdrage kan worden geleverd aan de identiteitsbegeleiding. Daarbij zal het zeker mogelijk zijn ook een beroep te doen op andere mogelijkheden om bewust met de identiteit om te gaan binnen de scholen van de SKOW.

In dit hoofdstuk van het jaarverslag wordt specifiek aandacht besteed aan de levensbeschouwelijke identiteit (van de scholen) van de SKOW.

Identiteit is meer dan alleen de levensbeschouwelijke identiteit. De identiteit wordt mede bepaald door de wijze waarop onderwijs wordt geboden, het personeelsbeleid, huisvestingsbeleid en ook financieel beleid. In het beleidsplan SKOW 2015-2019 wordt aangegeven op welke wijze deze aspecten invulling krijgen en in dit jaarverslag staat vermeld hoe dat in 2016 is gebeurd.

3. Onderwijs

3.1 Inspectie

Gedurende het verslagjaar heeft de inspectie een regulier vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd op de St. Jan Baptistschool. De resultaten van het onderzoek waren positief. Een volledig rapport van het inspectieonderzoek is te vinden op:

<https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/zoek-en-vergelijk/sector/po/id/1648?pagina=1&zoekterm=Stichting+Katholiek+Onderwijs+Wassenaar>

In 2016 is er geen sprake geweest van een gesprek tussen inspectie en bestuur, behoudens een gesprek in het kader van voornoemd toezicht op de St. Jan Baptist.

Een dergelijk gesprek kan jaarlijks, op initiatief van de inspectie, plaatsvinden. De inspectie heeft hiertoe geen aanleiding gezien, wat betekent dat alle drie de scholen het vertrouwen van de inspectie hebben en vallen onder zogenaamd regulier basistoezicht.

Ook de jaarlijkse risicoanalyse die de inspectie intern opstelt gaf geen aanleiding voor een schoolbezoek buiten de reguliere cyclus.

Concreet betekent dit dat de kwaliteit van de scholen ten minste voldoet aan de gestelde eisen.

In 2016 heeft de SKOW zich aangemeld voor een pilot t.a.v. bestuursgericht toezicht zoals dat zal worden geïmplementeerd m.i.v. augustus 2017. De SKOW is door de inspectie geselecteerd voor de pilot en in november 2016 is een start gemaakt middels een informatiebijeenkomst voor de deelnemende besturen.

3.2 Leerlingen

Op de teldatum 1 oktober 2016 telden de scholen 681 leerlingen.

Dit aantal was 26 leerlingen hoger dan de teldatum 1 oktober 2015.

Het leerlingenaantal was als volgt verdeeld over de scholen:

St. Jan Baptistschool	218 (+7)
St. Jozefschool	226 (+7)
St. Bonifaciuschool	237 (+12)

De stijging van het leerlingenaantal in 2016 was voorzien in verband met het sluiten van de Den Deylschool in Wassenaar. Wij hebben op alle scholen kinderen van deze school opgevangen.

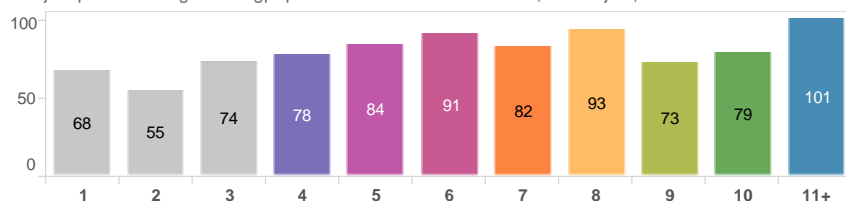
Het leerlingenaantal zal op basis van de gegevens ultimo 2016 per 1 oktober 2017 vermoedelijk iets dalen gelet op het aantal aanmeldingen van 4 jarigen.

Het volgende overzicht is, wat betreft prognoses, gebaseerd op de gemeentelijke prognoses en de feitelijke situatie op de scholen ultimo 2016.

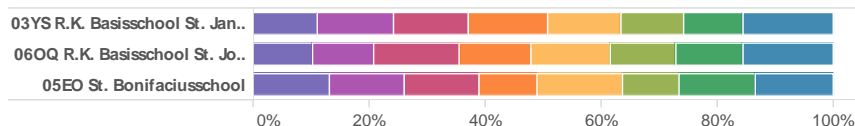
School	Leerlingen 01-10-2014 werkelijk	Leerlingen 01-10-2015 werkelijk	Leerlingen 01-10-2016 werkelijk	Leerlingen 01-10-2017 Prognose	Leerlingen 01-10-2018 Prognose	Leerlingen 01-10-2019 Prognose
St. Bonifaciuschool	223	225	237	<u>237</u>	<u>235</u>	<u>233</u>
St. Jan Baptistschool	215	211	218	<u>215</u>	<u>212</u>	<u>212</u>
St. Jozefschool	204	219	226	<u>221</u>	<u>216</u>	<u>216</u>
Totaal	642	655	681	<u>673</u>	<u>663</u>	<u>661</u>

Stichtingsniveau

Leeftijdopbouw huidige leerlingpopulatie en verwachte instroom (0 t/m 3 jaar)

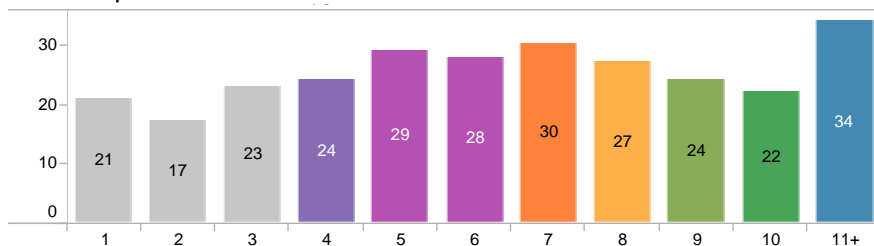
Opbouw leeftijd leerlingpopulatie (1-10-2016)

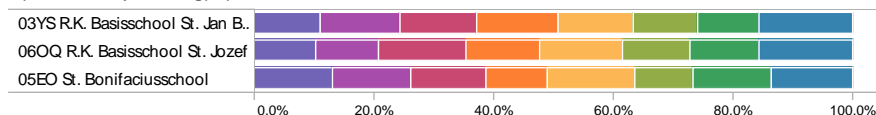
Highlight leeftijd

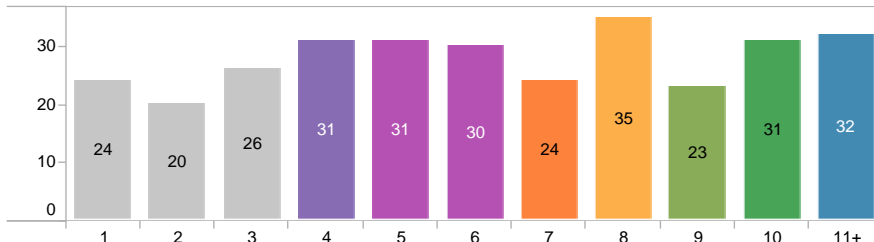
St. Jan Baptistschool

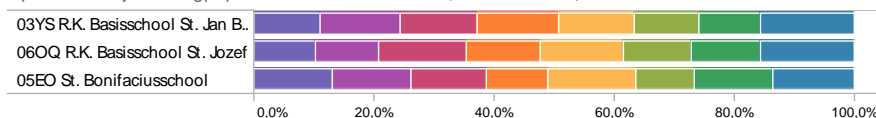
Opbouw leeftijd leerlingpopulatie binnen het bestuur (1 oktober 2016)

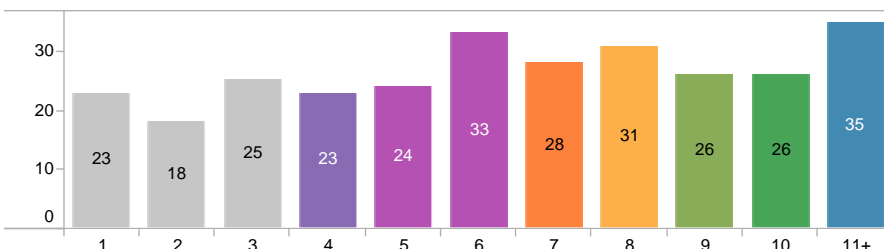
St. Bonifaciuschool

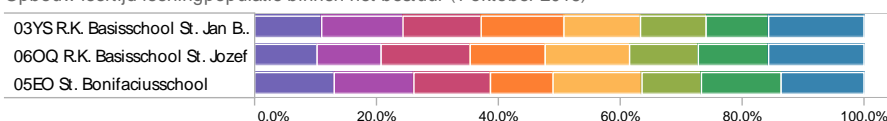
Opbouw leeftijd leerlingpopulatie binnen het bestuur (1 oktober 2016)

St. Jozefschool

Opbouw leeftijd leerlingpopulatie binnen het bestuur (1 oktober 2016)

3.3 Toelatingsbeleid

Het toelatingsbeleid is voor alle drie de scholen uniform en heeft de instemming van de GMR. Een afschrift van het beleid, waarin ook opgenomen de regeling schorsing en verwijdering, is op elke school aanwezig. Het toelatingsbeleid is in 2016 niet gewijzigd.

3.4 Onderwijskundige ontwikkelingen

3.4.1 Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg is altijd aan de orde van de dag in onze scholen. Ook in 2016 was dit het geval. Kwaliteitszorg komt onder andere terug in de onderstaande opsomming van aandachtsgebieden die in meer of mindere mate jaarlijks binnen de scholen aan de orde zijn:

- opbrengstgericht werken, leidend tot een verbetering van resultaten;
- passend onderwijs;
- handelingsgericht werken (HGW);
- versterken / verbreden van ouderbetrokkenheid o.a. middels ouder-kind gesprekken en gesprekken binnen de ondersteuningsteams;
- ICT in het onderwijs, w.o. gebruik van tablets (Snappet) in de groepen 4 t/m 8;
- arbobeleid w.o. een raamplan en uitvoeren van risico-inventarisatie en risico-evaluatie.
- personeelsbeleid (gesprekkencyclus);
- didactisch handelen;
- sociale veiligheid.

Bij de ontwikkeling van kwaliteit hebben de scholen ook in 2016 ook gebruik gemaakt van instrumenten zoals bijvoorbeeld 'Werken met kwaliteitskaarten' (Cees Bos). Gebruikte instrumenten zijn een hulpmiddel bij kwaliteitsontwikkeling en het gebruik is geen doel op zich.

3.4.2 Ontwikkelingen / opbrengsten / resultaten

De scholen hebben zich ook in 2016 (in)direct bezig gehouden met de hierboven genoemde ontwikkelingen. In bijlage 3 worden diverse ontwikkelingen nader benoemd.

De informatie in de bijlage is aangevuld met een aantal concrete opbrengsten en resultaten. Eerst worden bovenschoolse items aangegeven gevolgd door meer schoolspecifieke zaken, die voornamelijk puntsgewijs worden benoemd.

Voor een meer uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar de schoolspecifieke (school)jaarverslagen.

3.5 Samenwerkingsverbanden

3.5.1 Passend onderwijs (PPO Leiden)

De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar participeert in het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Leiden e.o.

In het Ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband PPO 2014-2017 worden de volgende zaken nader beschreven:

- missie, visie en ambities;
- beoogde resultaten;
- inrichting passend onderwijs;
- ouders en medezeggenschap;
- inrichting samenwerkingsverband;
- passend onderwijs in relatie tot gemeentelijk beleid;
- kwaliteitsontwikkeling;
- financiën.

In 2016 is gestart met het opstellen van het nieuwe ondersteuningsplan PPO Leiden voor de periode 2017 -2021. Aan het opstellen is een uitgebreide evaluatie voorafgegaan, waarin ook opbrengsten worden vermeld.

Het nieuwe ondersteuningsplan wordt in het 2^e kwartaal 2017 vastgesteld en is daarna voor iedereen te vinden op de website www.pporegioleiden.nl

Op deze site is veel informatie beschikbaar over het samenwerkingsverband.

De onderwijsinspectie heeft in 2016 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd in het samenwerkingsverband. Op basis van de beschikbare gegevens heeft de inspectie een positief oordeel gegeven over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan passend onderwijs in het samenwerkingsverband.

Voor de scholen van de SKOW kan gesproken worden over sterke participatie binnen het swv. passend onderwijs. De werkwijze zoals beschreven in het ondersteuningsplan is binnen de scholen van de SKOW sterk herkenbaar. Zeer positief is de steeds vroegere betrokkenheid van ouders bij de zorg voor kinderen, waarbij school en ouders steeds meer als partners komen tot het beste onderwijsarrangement voor kinderen die speciale behoeftes hebben.

Positief is ook de dienstverleningsovereenkomst die de Schooladviesdienst Wassenaar heeft gesloten met het swv. Passend Onderwijs. Ook dit betreft continuering van bestaande dienstverlening door de SAD aan de Wassenarese scholen. In 2016 is de dienstverleningsovereenkomst verlengd tot en met 1 augustus 2018.

Vanaf 2014 is de directeur-bestuurder van de SKOW lid van het bestuur van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs.

3.5.2 ScholenCollectief Wassenaar

Het bestuur van de SKOW participeert vanaf de oprichting (2003) in de Stichting ScholenCollectief Wassenaar. Deze samenwerkingsstichting heeft tot doel de samenwerking tussen de Wassenarese basisscholen te bevorderen waar dat gewenst is, zonder dat de identiteit en cultuur van de scholen ter discussie staan.

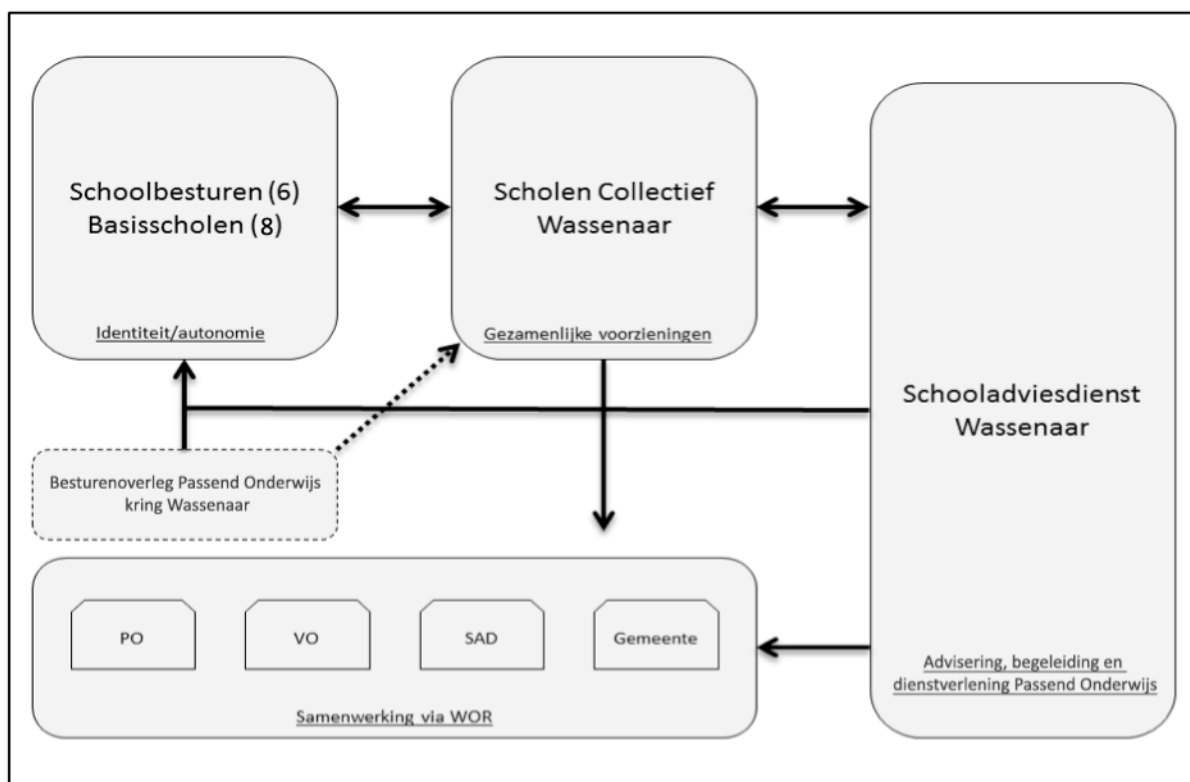
In 2016 zijn o.a. de volgende items aan de orde geweest binnen het ScholenCollectief. Indien relevant worden ook resultaten vermeld.

- Schakelklas Wassenaar-Voorschoten. In 2016 is, gefinancierd door de gemeentes Wassenaar en Voorschoten, een zogenaamde schakelklas voor vluchtelingenkinderen opgezet. In deze klas krijgen kinderen een aanbod vooral gericht op de taalontwikkeling. Op basis van hun ontwikkeling stromen de kinderen na verloop van tijd uit naar een van de reguliere basisscholen in de genoemde gemeentes.
- Convenant Schooladviesdienst Wassenaar. In 2016 is een nieuw convenant vastgesteld voor de periode 2016 t/m 2019.
Het ScholenCollectief bespreekt regelmatig alle zaken die benoemd worden in het convenant.
- Studiemiddagen. In samenwerking met de SAD is invulling en uitvoering gegeven aan een tweetal studiemiddagen voor directies in Wassenaar m.n. gericht op passend onderwijs.
- Passend Onderwijs. Het ScholenCollectief vormt binnen het samenwerkingsverband PPO de kring Passend Onderwijs Wassenaar. Alle relevante zaken betreffende passend onderwijs zijn in de kring besproken. Belangrijk resultaat in 2016 is de instelling van een fonds voor de bekostiging van arrangementen voor kinderen met een extra onderwijsbehoefte binnen de basisondersteuning.
- Personeelsbeleid. Er is informatie uitgewisseld over personeelsbeleid t.a.v. de Wet Werk en Zekerheid en de gevolgen daarvan bij tijdelijke vervanging van leerkrachten.

Naast bovengenoemde zaken was er ook aandacht voor:

- Talentum
- vakantierooster
- schoolzwemmen
- samenwerking met Voorschoten
- opvoedingsondersteuning
- samenwerking Norlandia (kinderopvang)
- natuureducatie
- cultuureducatie
- Voor- en vroegschoolse educatie Wassenaar
- Onderwijsmiddag Wassenaar 2016.

3.5.3 Schematisch overzicht samenwerkingsverbanden

Opmerking: De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar is één van de 6 schoolbesturen voor primair onderwijs in Wassenaar.

3.6 Overblijfregeling in scholen

Het bestuur van de SKOW is conform de wet- en regelgeving verantwoordelijk voor een overblijfvoorziening. De scholen van de SKOW school geven de regeling zelf vorm, maar wel met inachtneming van het wettelijk vastgesteld kader.

Elk jaar, dus ook in 2016 zijn er scholingsbijeenkomsten georganiseerd voor overblijfkrachten. De scholing wordt door de overblijfcoördinatoren van de scholen op schoolniveau georganiseerd. In 2016 is daarvoor ook gebruik gemaakt van de diensten van de Schooladviesdienst Wassenaar.

Al enige jaren is voor alle overblijfmedewerkers een zogenaamde 'verklaring omtrent het gedrag' verplicht. De SKOW heeft ook in 2016 zorggedragen voor de aanwezigheid van gevraagde verklaringen.

De overblijfregelingen van de scholen zijn op alle locaties beschikbaar / ter inzage. M.b.t. de kosten voor ouders is er nog sprake van verschillen. De hoge(re) kosten voor de ouders van de St. Jan

Baptistschool komen voort uit het feit dat voor deze school een coördinator aangesteld is, in dienst van de Stichting. Voor de andere scholen is hier (nog) geen sprake van.

De vrijwilligersvergoeding t.b.v. de overblijfmedewerkers is in overeenstemming met de eisen die gesteld worden.

Het bestuur heeft geconstateerd dat de overblijfregelingen binnen de scholen in 2016 goed en naar tevredenheid hebben gefunctioneerd.

3.7 Voor- en naschoolse opvang

Voor besturen voor primair onderwijs geldt een inspanningsverplichting om voor- en naschoolse opvang te regelen. De samenwerkende schoolbesturen binnen het ScholenCollectief Wassenaar hebben hiertoe een contract afgesloten met Norlandia (voorheen de Stichting Kinderdagverblijven Wassenaar (SKW)) conform het zogenaamde makelaarsmodel. Over 2016 zijn geen bijzonderheden te melden.

3.8 Huisvesting

De SKOW vindt dat de inrichting van de schoolgebouwen zodanig moet zijn dat de gebruikers (kinderen, ouders en werknemers) zich er thuis voelen en er optimaal kunnen functioneren. De gebouwen dienen daartoe goed onderhouden te worden en minimaal te voldoen aan de gestelde eisen in wet- en regelgeving.

De Stichting beschikt over drie schoolgebouwen die in bouwstijl grote verschillen vertonen. In 2016 zijn de uit het begin van dat jaar daterende meerjaren onderhoudsplanningen leidend geweest voor het te voeren beleid. Deze onderhoudsplanningen worden elke twee jaar geactualiseerd. De gebouwen verkeren in een redelijk tot goede staat van onderhoud.

In 2016 is de dienstverleningsovereenkomst met Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) uitgebreid m.b.t. diensten op het gebied van huisvesting. Naast opstellen van onderhoudsplanningen verzorgt OHM nu ook de voorbereiding (o.a. offertetrajecten) van de onderhoudsactiviteiten en verzorgt zij de monitoring van de uitvoering, dit alles steeds in nauw overleg met het management. De ervaringen met deze vorm van dienstverlening zijn in 2016 zeer positief geweest.

Vandalisme

In 2016 was er slechts beperkt sprake van schade als gevolg van vandalisme aan / rond de schoolgebouwen. De beperkte schade komt vooral voort uit het feit dat de schoolpleinen geen openbaar terrein meer zijn en dat dit ook duidelijk wordt aangegeven. In 2016 is in navolging van de St. Jozefschool ook op de St. Jan Baptistschool camerabewaking gerealiseerd. Deze vorm van toezicht heeft een 'positieve' uitwerking.

Onderhoud

In 2016 is er geen sprake geweest van extra ingrijpende onderhoudsactiviteiten naast hetgeen vermeld in de meerjaren onderhoudsplanning (MOP) behoudens niet gepland onderhoud aan de technische installatie van de St. Bonifaciuschool.

De dotaties aan de voorzieningen hebben plaatsgevonden conform de begroting.

In 2016 is specifiek aandacht besteed aan de afhandeling van onderhoudszaken en afrekening daarvan met de gemeente Wassenaar voortvloeiend uit de door de gemeente Wassenaar vastgestelde programma's onderhoud huisvesting onderwijsvoorziening t/m 2015.

In 2016 zijn de laatste onderhoudszaken uit voornoemde programma's afgerond en verrekend.

In 2016 heeft de gemeente een voorstel vastgesteld voor een zogenaamde warme overdracht van de verantwoordelijkheden t.a.v. het onderhoud huisvesting. De regeling voorziet in de bekostiging van onderhoud door de gemeente tot en met 2019 waarvoor de gemeente formeel slechts tot 1 januari 2015 een verplichting had. Het overzicht van onderhoud is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning die de gemeente Wassenaar heeft laten opstellen. De regeling is voor de SKOW slechts beperkt van toepassing.

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

In overleg met de besturen voor PO en VO is door de gemeente Wassenaar een herziene verordening huisvesting onderwijs opgesteld in verband met de overdracht van de onderhoudsverplichting huisvesting naar besturen. De besturen hebben positief geadviseerd over de verordening die in het 1^e kwartaal van 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld.

In het verlengde van deze verordening is in 2016 ook overleg geïnitieerd omtrent de verordening financiële gelijkstelling onderwijs Wassenaar. In deze verordening kunnen naast een aantal verplichte zaken ook aanvullende lokale afspraken worden vastgelegd t.a.v. bijvoorbeeld renovatie en (ver)nieuwbouw van scholen, omdat hierover in de standaard verordening geen afspraken zijn vastgelegd. In 2016 is een raamverordening vastgesteld die alleen voorziet in de verplichtingen die de gemeente nog heeft t.a.v. het onderhoud van gymzalen.

Klachten en afhandeling

Ten aanzien van huisvesting en materieel is er geen sprake geweest van formele klachten.

3.8.1 Omgevingsvergunningen

Iedere school moet over een omgevingsvergunning (voorheen gebruikersvergunning) beschikken. Na de controles in 2014 en 2015 zijn er in 2016 geen controles uitgevoerd op de scholen van de SKOW. De controles worden op initiatief van en door de (regionale) brandweer uitgevoerd. De brandweer is wettelijk met de controle op de omgevingsvergunningen belast.

Naast de formele controles is in 2016 ook aandacht besteed aan de veiligheid van de schoolgebouwen in de lijn van te voeren arbobeleid. Op de scholen is in 2016 (verder) gewerkt aan het uitvoeren van de zogenaamde risico-inventarisatie en –evaluatie, waarbij het instrument Arbomeester 2 leidend is geweest.

Voor de veiligheid van speel- en gymzalen, incl. inventaris is met een daartoe gecertificeerd bedrijf een contract afgesloten voor jaarlijkse veiligheidsinspecties en onderhoud. In 2016 is al het geplande contractonderhoud uitgevoerd.

De speeltoestellen op de schoolpleinen zijn regelmatig steekproefsgewijs gecontroleerd. Dit gebeurde door de scholen zelf. Er zijn daarbij enige problemen vastgesteld die vervolgens zijn verholpen.

Na de St. Jan Baptistschool heeft ook het 'groene schoolplein' van de St. Jozefschool in 2016 een uitgebreide keuring ondergaan op basis van de TUV-normen. In 2016 is het certificaat ontvangen.

4. Personeel

Een hoge kwaliteit van onderwijs bieden, betekent dat iedere medewerker zich professioneel moet kunnen ontwikkelen. Binnen de SKOW vinden we opdoen van kennis en vaardigheden, uitwisseling van kennis en het leren van en met elkaar erg belangrijk. Ook het goed benutten van (specifieke) kwaliteiten t.b.v. de kinderen op de scholen willen we stimuleren.

Tot slot vinden we het ook belangrijk dat medewerkers zich binnen onze scholen prettig en veilig voelen.

4.1 Personeel en formatie

Het personeelsbeleid van de SKOW is beschreven in het Integraal Personeelsbeleidsplan SKOW.

Hierin zijn de kaders van het te voeren personeelsbeleid benoemd.

Het beleid op schoolniveau is beschreven in de schoolspecifieke schoolplannen 2015-2019, zoals die in 2015 zijn vastgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen in 2016 waren o.a. de implementatie van afspraken uit de CAO po 2016, w.o. het opstellen van vervangingsbeleid, het actualiseren van de notitie 'begeleiding nieuwe en startende leerkrachten en herijking van taakbeleid. Ook is er aandacht geweest voor de doorontwikkeling van het bekwaamheidsdossier en collegiale consultatie.

Binnen het (jaar)taakbeleid conform de afspraken uit de CAO-po heeft de (P)GMR gekozen voor verlengen van het zogenaamde basismodel. In goed overleg is, op voorstel van het personeel, overeenstemming bereikt over het verlengen van de specifieke afspraken voor het personeel van de SKOW, passend binnen de kaders van de CAO en het basismodel.

Binnen de scholen is gewerkt met persoonlijke actieplannen (PAP)/ ontwikkelingsplannen (POP), die steeds in overleg tussen personeelsleden en leidinggevendenden zijn opgesteld. Verdere professionalisering was in 2016 een centraal item. In 2016 was sprake van een toename in professionaliseringactiviteiten.

In 2016 is door de directeur-bestuurder het bestuursformatieplan 2016/2017 opgesteld. Dit plan geeft o.a. aan welke uitgangspunten er gehanteerd worden bij de totstandkoming van de formatie voor enig schooljaar, welke personele inkomsten er zijn en wat de verwachte kosten zijn voor de formatie.

Het bestuursformatieplan is aan de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad voorgelegd. De GMR heeft instemming gegeven aan het plan.

4.2 Personele bezetting 31-12-2016

De personele bezetting betreft een momentopname per ultimo 2016 en is incl. duurzame inzetbaarheid en herbezetting daarvan, langdurig ziekteverzuim en vervangingen i.v.m. verlof (zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof).

Personele bezetting in fte.

Leeftijd	2016				2015				2014			
	JB	BO	JO	BS	JB	BO	JO	BS	JB	BO	JO	BS
< 25	1,23	0	1,58				2,00				1,00	
25 - 34	1,00	5,11	0		1,81	3,66	2,00		2,72	3,75	2,38	
35 - 44	4,19	2,42	4,70		2,75	3,10	2,95		1,83	2,42	2,34	0,70
45 - 54	3,30	3,02	1,85	0,70	4,17	2,21	1,61	0,70	4,80	3,05	1,55	1,65
55 - 59	1,69	0,43	2,49	1,65	2,69	0,85	2,46	1,65	1,69		2,51	
> 60	1,00	2,29	0,62	1,00	0,80	2,29	1,31	1,00	0,80	3,10	1,31	1,00
Totaal	12,42	13,26	11,23	3,35	12,21	12,11	12,33	3,35	11,84	12,32	11,10	3,35

JB: Jan Baptistschool BO: Bonifaciusschool JO: Jozefschool BS: Bovenschools

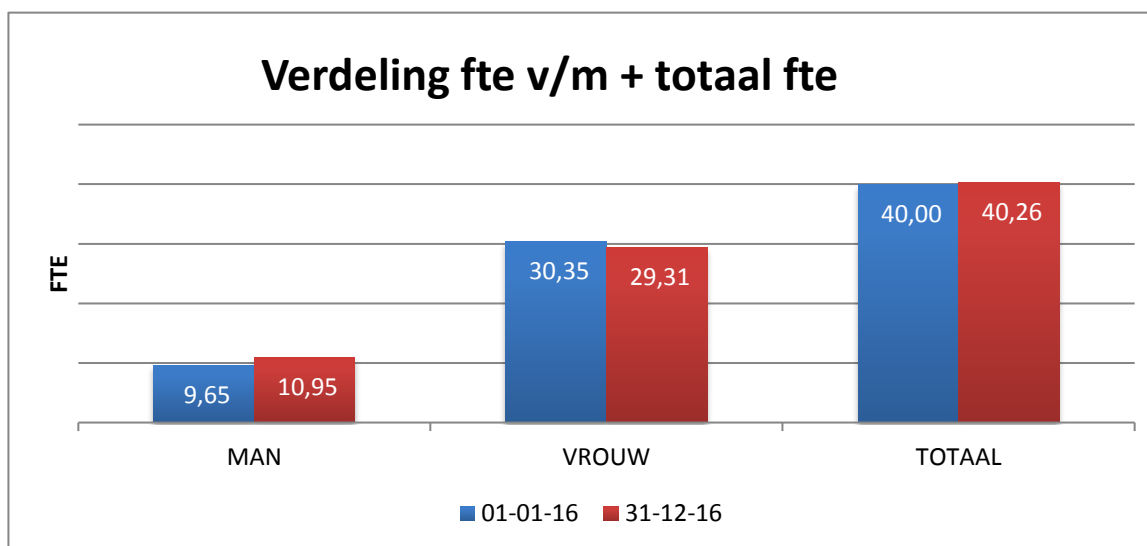
Totale personele bezetting SKOW

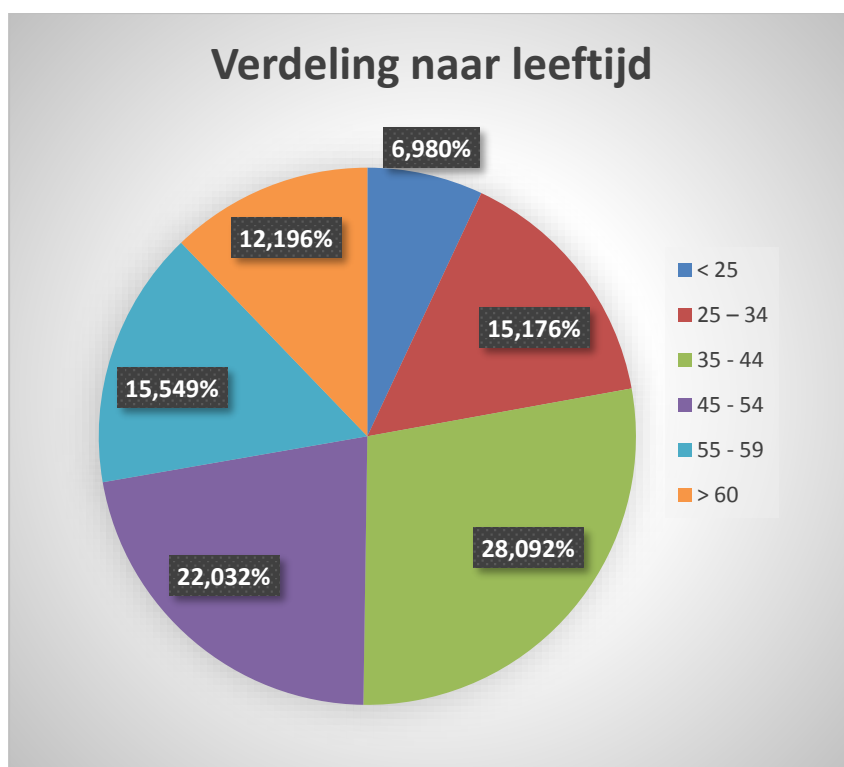
2010:	44,13 fte	2014:	38,61 fte
2011:	42,01 fte	2015:	40,00 fte
2012:	40,40 fte	2016:	40,26 fte
2013:	40,27 fte		

Opmerking: het aantal fte 2016 is exclusief de formatie die de SKOW in dienst heeft t.b.v. de schakelklas Wassenaar-Voorschoten (1,55 fte ultimo 2016).

Verdeling aantal mannen en vrouwen ultimo 2016:

	Jan Baptistschool		Bonifaciusschool		Jozefschool		Bovenschools	
	Aantal	% van formatie	Aantal	% van formatie	Aantal	% van formatie	Aantal	% van formatie
V	17 (18)	94,4% (100%)	13 (12)	72,2% (75%)	14 (15)	82,4% (83,3%)	1 (1)	21,9% (21,9%)
M	1 (0)	5,6% (0%)	5 (4)	27,8% (25%)	3 (3)	17,6% (16,7%)	3 (3)	78,1% (78,1%)
Tot	18 (18)		18 (16)		17 (18)		4 (4)	

Formatie	1 jan 2016	31 dec 2016	Vershil
Aantal parttime medewerkers	39	41	+2
Aantal fulltime medewerkers	16	16	0
Totaal aantal medewerkers	55	57	+2
Aantal parttimers in fte	24,0015	24,2632	+0,2617
Aantal fulltimers in fte	16,0000	16,0000	0
Totaal aantal in fte	40,0015	40,2632	+0,2617

Toelichting:

- In de tabellen zijn alle werknemers uit alle functiecategorieën opgenomen die ultimo 2016 in dienst waren bij de SKOW.
- De cijfers tussen haakjes geven het aantal / percentage aan uit het voorgaande jaar (ultimo 2015).
- Van de totale formatie binnen de SKOW wordt 72,8% bezet door vrouwen en 27,2% door mannen. De verhouding in aantallen bedraagt 21,1% mannen t.o.v. 78,9% vrouwen. Deze laatste percentages zijn vergelijkbaar met de landelijke trend.

4.2.1 Functiecategorieën

In 2016 werden binnen de Stichting de volgende functiecategorieën onderscheiden met daarbinnen de genoemde functies:

- bestuur (toezichhoudend bestuurder, dagelijks bestuur t.w. directeur-bestuurder)
- directie (directeur/bestuurder, locatiedirecteur, adjunct-directeur)
- onderwijsgevend personeel (leraar LA, Leraar LB, leerkrachtondersteuner, onderwijsassistent)
- onderwijsondersteunend personeel (conciërge, managementassistent, administratief / financieel medewerker, schoonmaker)

Het functieboekwerk (functieboek) voldoet hiermee aan de gestelde eisen. Niet alle in het functieboek opgenomen functies waren concreet van toepassing in 2016. Besloten is de opgenomen functies niet te verwijderen om toepassing op enig moment mogelijk te maken.

In 2016 is in het kader van de functiemix een specialistenfunctie toegevoegd. Het betreft de functie 'gedragsspecialist'. Er is een functiebeschrijving vastgesteld waarmee de GMR ingestemd heeft. In

2016 heeft een tweetal leerkrachten gesolliciteerd naar de LB-functie gedragspecialist. Beide leerkrachten zijn benoemd. Het percentage LB- leerkrachten op stichtingsniveau bedraagt eind 2016 ongeveer 25%.

4.2.2 Bovenschools management

De directeur-bestuurder werd ook in 2016 voor enige uren per week ondersteund door een managementassistent en kon daarnaast ook een beroep doen op de diensten van het administratiekantoor OHM (Onderwijsbureau Hollands Midden) te Leiden.

Een belangrijk klankbord voor de directeur-bestuurder was het algemeen bestuur. De individuele leden leveren mede op basis van de eigen professionele input voor de directeur-bestuurder, die van belang is bij het maken van keuzes. In 2016 is regelmatig gebruik gemaakt van de kennis en expertise van de leden van het algemeen bestuur. Daarnaast vervulde het algemeen bestuur een belangrijke klankbordfunctie voor de directeur-bestuurder.

4.2.3 Personeels- en arbeidsmarktbeleid

Het bestuur ontvangt van het ministerie van OCW middelen voor personele doeleinden. Onderdeel hiervan is het budget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid. Het budget is in 2016 geheel ingezet voor personele doeleinden, als betaald ouderschapsverlof, kosten bovenschools management, personeelsbeleid, kosten bedrijfsgezondheidszorg, duurzame inzetbaarheid (v/h BAPO), nascholing van het personeel, andere aspecten van het integraal personeelsbeleid en overige personele aangelegenheden. Voor het financiële inzicht wordt verwezen naar de jaarrekening die onderdeel uitmaakt van dit verslag en ook naar het jaarlijkse bestuursformatieplan.

4.2.4 Deskundigheidsbevordering

Voor de nascholing is in 2016 door onze scholen gebruik gemaakt van diverse instellingen. Met name wordt de Schooladviesdienst Wassenaar (SAD Wassenaar) genoemd, omdat met deze organisatie een meerjarig convenant is afgesloten onder andere ten aanzien van scholing. Het huidige convenant met de SAD loopt tot en met 2019.

Op bestuursniveau kan gesteld worden dat de kosten voor nascholing in 2016 aanzienlijk hoger zijn geweest dan begroot en gelijk zijn geweest aan de kosten in 2015. De deelname aan korte cursussen, themadagen en anderszins is in 2016 hoger geweest t.o.v. 2015. Een andere belangrijke kostenpost in 2016 was de leergang schoolleider primair onderwijs die gevolgd wordt door een van de directieleden. Op stichtingsniveau is een totaaloverzicht 'scholingsactiviteiten' opgesteld. Het overzicht is op de scholen op te vragen / in te zien en gaat uit van schooljaren.

4.3 Instroom

In het verslagjaar 2016 hebben we 'nieuwe' personeelsleden kunnen/moeten benoemen als gevolg van (deels onvoorziene) uitstroom en het ontstaan van tijdelijke vacatures ook ter vervanging. Het grootste deel van de vacatureruimte is ontstaan als gevolg van persoonlijke keuzes van personeelsleden. Deze formatie diende geheel herbezet te worden. De instroom in verband met vervanging is steeds tijdelijk geweest.

Op de St. Jozefschool was sprake van structurele instroom als gevolg van vrijwillig ontslag. De formatie is ook hier op tijdelijke basis ingevuld, waarbij perspectief geboden kon worden onbepaalde tijd. Herbezetting van vacatureruimte is gerealiseerd.

Op de St. Jan Baptistschool was ook sprake van structurele instroom als gevolg van vrijwillig ontslag. De vacatureruimte betrof basisformatie die herbezet moest worden. De formatie is ook hier op tijdelijke basis ingevuld met perspectief voor onbepaalde tijd.

Op de St. Bonifaciuschool was geen sprake van structurele instroom. Ook hier is als gevolg van vrijwillig ontslag sprake geweest van 'vacatureruimte'. De formatie is hier op tijdelijke basis ingevuld.

4.3.1 Opleidingstrajecten

Intern / personeel

Het opleiden / scholen van personeelsleden kan van positieve invloed zijn op de positie van leerkrachten in relatie tot financiële ontwikkelingen en dalende leerlingenaantallen. Het bestuur wil personeelsleden faciliteren bij het volgen van opleidingen. In individuele gevallen kan sprake zijn van het faciliteren van opleidingstrajecten waarmee in andere sectoren werk gevonden kan worden. In 2016 is van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Extern / studenten

Onze basisscholen betrekken de PABO-studenten voornamelijk van de Leidse Hogeschool en Hogeschool InHolland.

Naast stagiaires vanuit de PABO is op een aantal scholen in 2016 sprake geweest van stagiaires die in het MBO een opleiding volg(d)en. Het gaat dan veelal om de zogenaamde opleiding voor klassen- en/of onderwijsassistent.

Buiten de officiële opleidingstrajecten is er op de scholen ook gelegenheid geboden tot het volgen van zogenaamde maatschappelijke en/of 'snuffelstages'.

4.4 Doorstroom / mobiliteit

Binnen de scholen vinden we het belangrijk dat personeelsleden breed inzetbaar zijn. Dat kan door hen te laten 'switchen' van onder- naar bovenbouw en eventueel naar een andere locatie. Ook de toekenning van andere taken en/of het stimuleren een andere functie te gaan vervullen, hoort hiertoe. In de jaarlijkse functionerings- / voortgangsgesprekken komen deze zaken aan de orde. Jaarlijks inventariseren we welke personeelsleden de behoefte hebben om van functie, school of anderszins (werk buiten het onderwijs) te willen veranderen. Het aantal personeelsleden dat aangeeft van functie / school of anderszins te willen veranderen was in 2016 beperkt.

Er is door de directie gezocht naar mogelijkheden om meer begrip te realiseren voor mobiliteit vanuit de uitgangspunten werkgelegenheid, (persoonlijke) professionalisering en carrièremogelijkheden.

In 2016 was er binnen de scholen van de SKOW geen sprake van verplichte mobiliteit.

4.4.1 Uitbreiding van benoemingsomvang

In 2016 hebben enkele parttimers aangegeven in aanmerking te willen komen voor uitbreiding van de benoemingsomvang. Sinds enige tijd blijken de mogelijkheden om aan deze wensen tegemoet te komen weer groter dan in voorliggende jaren. Verloop in de formatie is in 2016 volledig herbezet om de minimaal gewenste formatieomvang te realiseren. In 2016 heeft dit voor een paar personeelsleden geleid tot een uitbreiding van de benoeming.

4.4.2 Duurzame inzetbaarheid

Er is dit jaar door 7 personeelsleden gebruik gemaakt van de regeling duurzame inzetbaarheid. Het betrof uitsluitend collega's die voorafgaand aan de CAO-po 2014 ook al gebruik maakten van de BAPO-regeling. Van deze 7 collega's hebben er 2 m.i.v. 1 augustus gekozen voor flexibel pensioen, waarmee het aantal collega's dat gebruik maakt van de regeling ultimo 2016 nog 5 is.

4.5 Uitstroom

Naast instroom hebben we dit verslagjaar ook met uitstroom van personeel te maken gehad.

4.5.1 Ontslag van personeel

Een aantal collega's vertrok als gevolg van het aflopen van hun tijdelijke aanstelling. In alle gevallen betrof het aanstellingen i.v.m. vervanging wegens langdurige ziekte, zwangerschapsverlof en ouderschapsverlof. Zes vaste aanstellingen zijn beëindigd op eigen verzoek en één aanstelling is beëindigd in overleg.

4.5.2 Arbeidsongeschiktheid

Ook dit verslagjaar is er sprake geweest van langdurig zieke personeelsleden. Conform geldende procedures is getracht langdurig zieke werknemers weer te laten re-integreren in de eigen oorspronkelijke functie. Een aantal collega's was ultimo 2016 betrokken bij een re-integratietraject. In 2016 is één collega gedeeltelijk afgekeurd. De collega heeft een nieuwe aanstelling gekregen in haar oorspronkelijke functie passend bij de arbeidsmogelijkheden.

4.6 Verzuimbeleid en overige Arbo-zaken

De SKOW was in 2016 niet aangesloten bij een Arbodienst. Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) verzorgt de wettelijk verplichte arbodienstverlening op declaratiebasis. Tijdens evaluaties in 2016 is gebleken dat betrokkenen tevreden zijn met de huidige dienstverlening.

Vanuit het management is aangegeven dat het werken met een casemanager een toegevoegde waarde heeft bij het verzuimbeleid.

In 2016 is één keer sprake geweest van een Sociaal Medisch Teamoverleg (SMT). Het team, bestaande uit bedrijfsarts, casemanager en leden van het management van de SKOW heeft overleg gevoerd over diverse zaken in relatie tot verzuimbeleid en actuele dossiers.

In 2016 is ook op de derde school het schoolspecifieke veiligheidsplan vastgesteld door de medezeggenschapsraad. Het betreft een plan waarin beschreven wordt op welke wijze en met inzet van welke instrumenten en middelen gewerkt wordt aan de veiligheid en het welzijn van personeelsleden, leerlingen en ouders in de school. Verschillende aspecten als 'regels en afspraken', 'medicijngebruik', 'ontruimingsplan', 'ongevallenregistratie' en RI&E maken deel uit van dit document.

Vervangingsfonds

Tot en met 2016 was de SKOW volledig aangesloten bij het vervangingsfonds (VF), waarmee alle vervangingskosten als gevolg van ziekteverzuim gedeclareerd konden worden. In overleg met het VF is een nulmeting gedaan waarmee het bestuur kon bepalen of het (financieel) aantrekkelijk kan zijn om eigen risicodragers (ERD) te worden.

Eind 2016 is besloten om m.i.v. 1 januari 2017 ERD te worden, waarbij gekozen is om langdurig ziekteverzuim (> 42 dagen) wel te verzekeren bij het VF.

Vervangingsbeleid

In 2016 is de ketenbepaling uit de wet werk en zekerheid ook van toepassing op het primair onderwijs. Concreet betekent dit dat werkgevers na een aantal aanstellingen binnen een bepaalde periode werknemers verplicht een contract voor onbepaalde tijd moeten bieden als dat geclaimd wordt.

Via de CAO is een aantal mogelijkheden geboden om de gevolgen van de wet enigszins beheersbaar te houden voor besturen. Echter, de mogelijkheden worden door werkgevers als te beperkt ervaren. Sturing en coördinatie zijn dus van groot belang.

De wet werk en zekerheid is de belangrijkste reden dat de SKOW in 2016 is aangesloten bij een bestaande vervangingspool van een aantal besturen uit Leiden en Leiderdorp die vanaf 1 oktober 2016 wordt gecoördineerd door Randstad. Het contract met Randstad betekent dat de scholen ontzorgd worden bij het invullen van vervangingen waarbij ook geen sprake is van het ontstaan van langdurige verplichtingen. Ultimo 2016 zijn de ervaringen goed. Wel is geconstateerd dat de arbeidsmarkt steeds krappere wordt waarmee niet meer kan worden voldaan aan alle vervangingsaanvragen en de scholen minder ontzorgd worden dan verwacht.

4.6.1 Ziekteverzuim

In het verslagjaar is het ziekteverzuimpercentage op de scholen van de SKOW sterk verminderd (-3,37 %) t.o.v. 2015 en gedaald tot onder het landelijk gemiddelde. Het percentage bedroeg 2,53 %. De daling van het verzuim komt voornamelijk door afname middellang en langdurig verzuim. Het grootste deel van het ziekteverzuim in 2016 betrof niet door de werkgever te beïnvloeden verzuim.

Het streven blijft gericht op een verzuimpercentage van maximaal 5%.

Hieronder volgt een schematische weergave van het ziekteverzuim 2016 met tussen haakjes de percentages uit 2015.

Ziekteverzuim SKOW 2016

School	Kort	Kort /Middel	Lang/Middel	Lang > 366	Totaal
Jan Baptist	(0,41) 0,66	(0,00) 0,89	(2,13) 0	(0,00) 0	(2,53) 1,55
Bonifacius	(0,34) 0,54	(0,13) 0,51	(6,61) 2,55	(2,92) 0,85	(9,98) 4,45
St. Jozef	(0,34) 0,68	(0,88) 0,51	(5,46) 0,88	(0,00) 0	(6,68) 2,07
Bovensch.	(0,00) 0,07	(0,00) 0,73	(0,00) 0	(0,00) 0	(0,00) 0,80
Totaal	(0,33) 0,57	(0,30) 0,65	(4,35) 1,05	(0,92) 0,26	(5,90) 2,53

Conclusies / opmerkingen:

- Het totale ziekteverzuim bedroeg in het verslagjaar 2,53% (5,90% in 2015). Het betreft verzuim excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof en inclusief langdurig verzuim. Het verzuimpercentage is lager dan in 2015.
- Ondanks ziekteverzuim is de groepsbezetting altijd gerealiseerd.
- Het lage percentage kan niet gezien worden als structureel. Het is realistisch te veronderstellen dat het verzuimpercentage in 2017 weer hoger zal zijn.

4.6.2 Kortdurend verzuim

Om het kortdurend verzuim verder terug te dringen is door de leidinggevenden direct en veelvuldig contact onderhouden met de zieke collega's.

Preventie van ziekteverzuim is beschreven in het 'verzuimbeleid' van de Stichting. Het verzuimbeleid is in 2016 ongewijzigd gebleven.

4.6.3 Langdurig verzuim

In 2016 was een aantal personeelsleden langdurig ziek. Het betrof ernstige en medische klachten van fysieke en psychologische aard. Daar waar het gerelateerd is / was aan persoonlijke omstandigheden zijn in overleg met de directie en bedrijfsarts zodanige voorwaarden gecreëerd dat terugkeer in de huidige functie mogelijk blijft. Eind 2016 is nog sprake van een tweetal langdurig zieken. De verwachting is dat de dossiers in het eerste kwartaal / resp. 2e kwartaal van 2017 afgerond kunnen worden.

4.6.4 Preventiemedewerker

Binnen de SKOW is er geen sprake van een formele preventiemedewerker. De in de scholen actieve Arbocommissies nemen deze taken voor hun rekening, onder toezicht van de locatiedirecteuren. Eén en ander staat beschreven in het vastgestelde 'Arbobeleidsplan SKOW'. Dit plan dient als 'kapstok' voor het arbobeleid binnen de scholen. Mede op basis van dit plan is/wordt invulling en uitvoering gegeven aan het beleid.

In een aantal situaties hebben (leden van) de medezeggenschapsraden een rol in het gevoerde / te voeren beleid met betrekking tot arbeidsomstandigheden. In 2015 zijn op alle drie de scholen activiteiten geïnitieerd in het kader van de arbeidsomstandigheden. Centraal stond daarbij de zogenaamde risico-inventarisatie en – evaluatie (RI&E).

In 2016 is afgesproken dat er op elke school sprake zal zijn van een 'veiligheidscoördinator' m.i.v. 2017.

4.6.5 Scholing Bedrijfshulpverleners (BHV)

Om de bedrijfshulpverlening op onze scholen goed te laten verlopen, worden cursussen bedrijfshulpverlening georganiseerd voor personeelsleden die deze taak op schoolniveau uitoefenen.

- in 2016 heeft niemand deelgenomen aan beginnerscursussen BHV.
- er is in september 2016 deelgenomen aan de herhalingscursus BHV. Deze cursus is georganiseerd door de gezamenlijke Wassenaarse basisscholen. Het aantal BHV-ers voor alle scholen van de SKOW is ruim voldoende.

4.6.6 Training contactpersonen / vertrouwenspersonen (intern)

Aan iedere school is minimaal één contactpersoon verbonden. Bij klachten van personeel en/of ouders verwijst deze naar de juiste instantie of persoon. Dit kan bijvoorbeeld de klachtencommissie zijn, maar ook de vertrouwenspersoon (externe deskundige).

Specifieke training heeft in 2016 niet plaatsgevonden. Wel is aan contactpersonen gelegenheid geboden.

4.7 Verlof (personeel)

In de verslagperiode heeft een aantal personeelsleden betaald ouderschapsverlof opgenomen. Het verlof is conform de geldende regelgeving opgenomen en uit de reguliere lumpsum bekostigd.

Indien personeelsleden in 2016 een beroep deden op bestaande verlofregelingen is het verlof ook toegekend ongeacht of de vervangingskosten declarabel waren.

In het kader van de CAO po 2016 is in 2016 verlof toegekend voor professionaliseringsactiviteiten. De eventuele vervangingskosten zijn in beperkte mate bekostigd door het bestuur.

4.8 Personele activiteiten

Namens het bestuur wordt in principe in bijzondere, persoonlijke situaties door de directeur-bestuurder een bezoek gebracht en/of felicitatie gestuurd of een andere, passende (re)actie gedaan en is bij afscheid van personeelsleden de directeur-bestuurder aanwezig, mede namens het algemeen bestuur. Op verzoek / uitnodiging kunnen ook leden van het algemeen bestuur aanwezig zijn.

4.8.1 Lief en leed

Gedurende het verslagjaar is er sprake geweest van zowel lief als leed bij diverse personeelsleden. Waar mogelijk en gewenst heeft het bestuur steeds blij gegeven van medeleven.

4.8.2 Kerstgeschenken

In december 2016 is de jaarlijkse kerstattentie – dit jaar een 'dinerbon' en een flesje wijn- weer uitgereikt aan alle personeelsleden. Dit werd bijzonder gewaardeerd.

4.8.3 Jubilea

In 2016 heeft één leerkracht (St. Jan Baptistschool) haar 25-jarig onderwijsjubileum gevierd. Vanzelfsprekend is dit jubileum voor betrokkene niet ongemerkt voorbij gegaan.

4.9 Vertrouwenspersoon

Binnen elke school is sprake van één of twee vertrouwenspersonen / contactpersonen. De Stichting maakt daarnaast gebruik van een externe vertrouwenspersoon via Vrijmoet en Maatman uit Den Haag. In de verslagperiode 2016 zijn er geen meldingen gedaan bij de verschillende vertrouwenspersonen.

4.10 Klachtenprocedure

Voor formele klachten en de be- en afhandeling daarvan is het bestuur aangesloten bij de vigerende landelijke klachtencommissie. De aansluiting verloopt via de overkoepelende bestuursorganisatie. Er is in het verslagjaar 2016 één klacht ingediend bij deze klachtencommissies. De ingediende klacht is door de klachtencommissie ongegrond verklaard.

Voorkomende andere problemen zijn steeds in goed overleg en tot tevredenheid van partijen opgelost. De directies van de scholen spelen bij de oplossing van problemen vaak een bemiddelende rol.

5. Financiën

Financieel gezien is 2016 een positief jaar geweest m.n. gelet op het resultaat t.o.v. de begroting. De begroting voor 2016 zoals die in januari 2016 is vastgesteld door de directeur-bestuurder en goedgekeurd door het algemeen bestuur (toezichthouder) ging uit van een positief resultaat van afgerond € 20.000. Het feitelijke resultaat over 2016 bedroeg € 104.000,- (+ € 85.000 t.o.v. de begroting).

In het kader van de vastgestelde uitgangspunten t.a.v. exploitatie (geen negatieve exploitatie) zijn we er in 2016 in geslaagd om de loonkosten binnen de begroting te houden, indien geen rekening wordt gehouden met de kosten voortvloeiend uit het werkgeverschap schakelklas Wassenaar-Voorschoten.

De totale personele lasten zijn ten opzichte van 2015 gestegen met 5,9 %. De reden hiervan is o.a. de loonsverhoging per 1 januari 2016 (+3,8%) en de inzet ten behoeve van Passend Onderwijs (+ € 19.500) en loonkosten Schakelklas (+ € 57.000).

Gedurende het jaar is het aantal leerlingen bij de stichting zodanig toegenomen dat er groeiformatie is toegekend. Het ontvangen bedrag was € 73.000 waar € 45.000 was begroot.

In het kader van de opvang van vluchtelingenkinderen op (een van) de scholen is er subsidie ontvangen van het ministerie van OCW en van de gemeenten Wassenaar en Voorschoten. De bijdragen van de gemeentes Wassenaar en Voorschoten zijn op basis van declaratie middels facturen door de SKOW in rekening gebracht, gerelateerd aan werkelijke gemaakte kosten door de SKOW. De bijdrage toegekend aan de scholen (€ 15.000,-) is gedeeltelijk doorgesluisd aan voornoemde gemeentes op basis van gemaakte afspraken.

De notitie die enige jaren geleden is geschreven en waarin binnen een meerjarig perspectief uiteen is gezet welke mogelijkheden voorzien werden om te komen tot een betere balans in de exploitatie, was ook in 2016 nog leidend voor het gevoerde financieel beleid. Geconstateerd is dat de maatregelen hebben geleid tot het beoogde doel en de personele bezetting is afgestemd op het aantal leerlingen. Voor de jaren na 2016 is voornoemde notitie niet langer de basis voor het te voeren financiële beleid, als gevolg van positieve ontwikkelingen. In de meerjarenbegroting 2017-2020 wordt dit nader geduid.

De stichting heeft uiteindelijk over 2016 een positief resultaat behaald van € 104.000,-. De verwerking van het resultaat is opgenomen in de jaarrekening 2016.

5.1 Resultaat over 2016

De stichting heeft over 2016 een exploitatieresultaat gerealiseerd van € 104.000. In 2015 bedroeg het exploitatieresultaat € -/ - 17.000. Het totaal van de baten steeg ten opzichte van 2015 met € 210.000 tot € 3.477.000. Het totaal van de lasten steeg in 2016 ten opzichte van 2015 met € 84.000 tot een bedrag van € 3.377.000. De financiële baten in 2016 daalden ten opzichte van 2015 met € 5.000 tot € 4.000.

De stijging van de totaal baten wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een toename in de overige overheidsbijdragen (+85%). De huisvestingslasten laten een daling van 27% zien.

Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar	Realisatie	Begroot	Realisatie
Verkorte resultatenrekening (x € 1.000)	2016	2016	2015
Ministerie OCW	3.206	3.111	3.039
Overige overheidsbijdragen	137	68	74
Overige baten	134	114	154
Totaal baten	3.477	3.293	3.267
Personele lasten	2.695	2.616	2.545
Afschrijvingen	88	104	95
Huisvestingslasten	246	246	335
Overige instellingslasten	348	316	318
Totaal lasten	3.377	3.282	3.293
Saldo baten en lasten	100	11	-26
Financiële baten	4	8	9
Exploitatieresultaat	104	19	-17

De analyse van de verschillen in baten en lasten over 2016 in relatie tot de begroting 2016 en de exploitatie 2015 zijn onderstaand weergegeven.

Mutaties	Expl 2016	In % van	Expl 2016	In % van
Baten en lasten 2016	Bgr 2016	bgr 2016	Expl 2015	expl 2015
Ministerie OCW	95 (v)	3%	167 (v)	5%
Overige overheidsbijdragen	69 (v)	101%	63 (v)	85%
Overige baten	20 (v)	18%	-20 (n)	-13%
Totaal baten	184 (v)	6%	210 (v)	6%
Personele lasten	79 (n)	3%	150 (n)	6%
Afschrijvingen	-16 (v)	-15%	-7 (v)	-7%
Huisvestingslasten	0 (n)	0%	-89 (v)	-27%
Overige instellingslasten	32 (n)	10%	30 (n)	9%
Totaal lasten	95 (n)	3%	84 (n)	3%

Toelichting: Een (v) betekent een voordelig verschil t.o.v. de begroting resp. de exploitatie over voorgaand jaar. Een (n) betekent een nadelig verschil.

De mutaties worden hieronder toegelicht.

Aan de batenkant is de subsidie van het ministerie van OCW € 95.000 hoger dan begroot en daarnaast € 167.000 hoger dan 2015. Hoofdoorzaak hiervan is de groeiregeling en de indexering ten opzichte van 2015. Tevens is van de gemeentes Wassenaar en Voorschoten subsidie ontvangen voor de schakelklas omdat de SKOW het werkgeverschap van deze schakelklas op zich heeft genomen.

Aan de lastenkant stijgen de personele lasten t.o.v. de begroting met € 79.000. In de begroting was al rekening gehouden met een stijging van de personele lasten t.o.v. 2015. Ook zijn er in 2016 betalingen gedaan aan samenwerkingsstichting ScholenCollectief Wassenaar in het kader van Passend onderwijs, zijn de lasten voor scholing personeel en management hoger geweest dan begroot, is er sprake geweest van inhuur personeel en zijn er kosten geweest i.v.m. juridische ondersteuning.

De afschrijvingslasten zijn € 16.000 lager dan begroot. Dat komt omdat in 2016 voor een bedrag van € 73.500 geïnvesteerd is terwijl in de begroting uitgegaan was van een bedrag van € 104.000. Met name de investeringen t.a.v. duurzame leermiddelen en ICT zijn lager dan gepland.

De huisvestingslasten 2016 zijn conform de opgestelde begroting en € 89.000 lager ten opzichte van 2015. Dit komt voornamelijk doordat er in 2015 een extra dotatie is gedaan en in 2016 weer is teruggebracht naar het eerder aangehouden niveau.

Door lagere rentetarieven daalden de financiële baten verder in 2016 tot € 4.000.

5.2 Prestatiebox

De SKOW ontvangt, net als de andere schoolbesturen, in het kader van het regeerakkoord, naast de reguliere lumpsumbekostiging ook een bedrag via de zogenoemde prestatiebox. De prestatiebox is een bekostiging voor o.a. opbrengstgericht werken, de professionalisering van leraren en schoolleiders en voor cultuureducatie. In 2016 is in totaal € 66.000 ontvangen.

De middelen uit de prestatiebox zijn bedoeld om de ambities uit het bestuursakkoord te realiseren. Het gaat niet om een subsidie met een specifieke verantwoordingslast, maar om bijzondere bekostiging met bestedingsvrijheid. Aangezien de ambities uit het bestuursakkoord betrekking hebben op de kerntaken van het onderwijs en daarmee ook al vanuit de lumpsum worden bekostigd gaat de SKOW ervan uit dat de middelen zijn bedoeld om de bestedingen vanuit de lumpsum te versterken, te verdiepen en te versnellen.

Het bedrag is ingezet om de scholen/teamleden te faciliteren bij de kwaliteitsverbetering rekenen/wiskunde en taal, het opbrengstgericht werken, scholing en cultuureducatie. Concrete activiteiten zijn de begeleiding door de Schooladviesdienst, scholing van teamleden, kennis verkrijgen en verspreiden van de reken- en taalreferentieniveaus binnen de scholen en het creëren van functies als reken- en taalspecialist. In het kader van opbrengstgericht werken is gestart met (leren) formuleren van doelen, het kwalitatief door ontwikkelen van het werken met groepsplannen en daarmee het handelingsgericht werken.

5.3 Financiële positie

In dit hoofdstuk wordt de balans van Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar toegelicht. De cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2016 zoals deze in dit verslag is opgenomen. In dit hoofdstuk zijn de bedragen afgerond op duizenden euro's.

Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar	Balans	Balans
Verkorte balans (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
Activa		
Materiële vaste activa	430	444
Financiële vaste activa	73	71
Vorderingen	257	196
Liquide middelen	1.539	1.382
Totaal	2.299	2.093
Passiva		
Eigen vermogen	1.295	1.191
Voorzieningen	658	616
Schulden lang	0	0
Schulden kort	346	286
Totaal	2.299	2.093

Het balanstotaal van de stichting stijgt t.o.v. 2015 met € 206.000 tot € 2.299.000. De stijging wordt hieronder verklaard en nader toegelicht.

Mutaties	Toename (t) afname (a)	31-12-2016 31-12-2015
Materiële vaste activa	(a)	-14
Financiële vaste activa	(t)	2
Vorderingen	(t)	61
Liquide middelen	(t)	157
Totaal	(t)	206
Eigen vermogen	(t)	104
Voorzieningen	(t)	42
Schulden lang	(t)	0
Schulden kort	(t)	60
Totaal	(t)	206

De materiële vaste activa dalen t.o.v. 31 december 2015 met € 14.000. Dit wordt veroorzaakt door dat de investeringen voor een totaal van € 74.000 (voornamelijk in ICT en gymmeubilair) lager zijn dan de afschrijvingen van € 88.000.

De liquide middelen nemen toe met € 157.000. Een verklaring voor deze toename is opgenomen in het kasstroomoverzicht van de jaarrekening 2016.

Het eigen vermogen van de stichting stijgt, als gevolg van het exploitatieresultaat over 2016 met een bedrag van € 104.000 tot € 1.295.000.

De schulden stijgen met € 60.000 tot € 346.000. Dit komt voornamelijk omdat er per 31 december 2016 een hoger crediteurensaldo was dan op 31 december 2015 (verschil van € 45.000).

5.4 Kengetallen

Aan de balans en rekening van baten en lasten zijn de volgende kengetallen ontleend.

Kengetallen	2016	2015
Liquiditeitsratio	5,19	5,52
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	0,56	0,57
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	0,85	0,86
Kapitalisatiefactor (balanstotaal excl. gebouwen/totale baten)	65,4%	63,2%

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de stichting op korte termijn aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit getal dient groter dan 1 te zijn. Het getal 5,19 geeft aan dat 5,2 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende verplichtingen. De liquiditeitsratio is gedaald t.o.v. 2015.

Met solvabiliteit wordt aangegeven in hoeverre een organisatie de financiële verplichtingen aan verschaffers van vreemd vermogen kan nakomen met behulp van alle activa. Er is sprake van een goede solvabiliteit indien deze boven de 0,4 -incl. voorzieningen- ligt.

De kapitalisatiefactor is vastgesteld exclusief de onder materiële vaste activa opgenomen gebouwen. De kapitalisatiefactor ligt met 65,4% boven het door de 'commissie Don' geadviseerde niveau van 60% voor kleine organisaties en is licht gestegen t.o.v. 2015.

Kengetallen (baten en lasten)	Realisatie	Begroot	Realisatie
	2016	2016	2015
Personele lasten in % van totale lasten	79,8%	79,7%	77,3%
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	92,2%	94,5%	93,0%
Resultaat in % van totale baten	3,0%	0,6%	-0,5%

Onder het kengetal personele lasten in % van totale lasten wordt het aandeel van de personele lasten in de totale lasten weergegeven. Het aandeel is in 2016 t.o.v. het voorgaande jaar gestegen mede door de stijging van de personele lasten (+6%) en een daling in de huisvestingslasten (-/-27%).

Onder de verhouding rijksbijdrage/totale baten wordt het aandeel van de rijksbaten in de totale baten aangegeven. Dit percentage blijft nagenoeg gelijk ten opzichte van 2015.

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten. Het geeft aan hoeveel procent van de totale omzet omgezet wordt in het uiteindelijke bedrijfsresultaat.

5.5 Treasurybeleid

Het bestuur beheert de beschikbare overheidsmiddelen op zodanige wijze dat zowel de liquiditeit als de solvabiliteit voldoende zijn gewaarborgd. De Stichting heeft een treasurystatuut dat aansluit bij de regeling beleggen en belenen, gebaseerd op de wet- en regelgeving. Er is ultimo 2016 geen sprake van een effectenportefeuille.

Besluiten over (wijzigingen in) de beleggingsstrategie worden door het bestuur van de SKOW (AB en DB) genomen. In de eerste helft van 2017 zal het treasurystatuut worden aangepast aan de in 2016, door het ministerie van OCW, vastgestelde regels.

5.6 Continuïteitsparagraaf

Met ingang van het Jaarverslag 2013 dient een continuïteitsparagraaf opgenomen te worden in het jaarverslag. Daarmee beoogt de minister van OCW dat iedere belanghebbende/ belangstellende kennis kan nemen van de wijze waarop het bestuur omgaat met de financiële gevolgen van het gevoerde en te voeren beleid.

5.6.1 Leerlingen en personeel

De verwachte ontwikkelingen ten aanzien van leerlingenaantallen en personele bezetting laten het volgende beeld zien.

	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Trend 2016-2019
Ontwikkelingen leerlingenaantal					
Leerlingen per teldatum 1 oktober	681	673	663	661	
	681	673	663	661	

	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Trend 2016-2019
Ontwikkelingen personele bezetting in fte per 31 december					
Directie en management	4,6	4,2	3,6	3,6	
Onderwijzend personeel	33,7	32,9	30,2	30,2	
Onderwijsondersteunend personeel	3,9	4,2	3,8	3,8	
Totaal personele bezetting	42,2	41,3	37,6	37,6	

In deze continuïteitsparagraaf wordt op basis van de meerjarenbegroting, opgesteld in november 2016, rekening gehouden met een lichte daling van het aantal leerlingen. Overeenkomstig hiermee wordt het onderwijzend personeel licht naar beneden bijgesteld.

In 2018 zal de SKOW geen werkgeverschap meer dragen voor het personeel van de schakelklas, bekostigd door de gemeentes Wassenaar en Voorschoten. Daarmee vindt een substantiële daling plaats van de personele bezetting (1,1 fte OP en 0,4 fte (OOP) die losstaat van de personele bezetting op basis van de leerlingenprognose.

In 2018 zal de bezetting van de directie uitkomen op het streefniveau, zoals dat een aantal jaren geleden is vastgesteld. De functie van adjunct-directeur is niet meer van toepassing binnen de SKOW. De feitelijk bezetting van de directie neemt af met 0,2 fte.

De bezetting OP neemt in 2018 af als gevolg van de beëindiging van het tijdelijk formeren van extra groepen op een tweetal scholen waarmee in 2017 ruim 1 FTE gemoeid is.

5.6.2 Meerjarenbegroting en meerjarenbalans

In de afgelopen periode is vanuit de huidige situatie een meerjarenbegroting opgesteld. Deze meerjarenbegroting laat het volgende beeld zien.

Resultatenrekening (x € 1.000)	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Trend 2016-2019
Ministerie OCW	3.206	3.247	3.244	3.199	
Overige overheidsbijdragen	137	66	66	66	
Overige baten	134	178	97	85	
Totaal baten	3.478	3.491	3.407	3.350	
Personele lasten	2.695	2.698	2.538	2.570	
Afschrijvingen	88	92	108	119	
Huisvestingslasten	246	274	273	272	
Overige instellingslasten	348	361	361	334	
Totaal lasten	3.377	3.425	3.280	3.295	
Saldo baten en lasten	100	66	127	55	
Financiële baten	4	2	2	2	
Exploitatieresultaat	104	68	129	57	

Uit de bovenstaande begroting kan de onderstaande raming voor de balanspositie worden samengesteld.

Verkorte balans (x € 1.000)	Balans 31-12-2016	Balans 31-12-2017	Balans 31-12-2018	Balans 31-12-2019	Trend 2016-2019
Activa					
Materiële vaste activa	430	574	644	669	
Financiële vaste activa	73	73	73	73	
Vorderingen	257	250	250	250	
Liquide middelen	1.539	1.475	1.593	1.689	
	2.299	2.372	2.560	2.681	
Passiva					
Eigen vermogen	1.296	1.364	1.493	1.550	
Voorzieningen	658	658	717	781	
Schulden lang	0	0	0	0	
Schulden kort	346	350	350	350	
	2.300	2.372	2.560	2.681	

Op basis van de bovenstaande meerjarige resultatenrekening en balans kunnen de onderstaande kengetallen worden berekend. De kengetallen liggen voor de betreffende periode boven de normen.

Kengetallen (baten en lasten)	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Trend 2016-2019
Personele lasten in % van totale lasten	79,8%	78,8%	77,4%	78,0%	
Verhouding rijksbijdrage / totale baten	92,2%	93,0%	95,2%	95,5%	
Resultaat in % van totale baten	3,0%	1,9%	3,8%	1,7%	

Kengetallen	Realisatie 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Trend 2016-2019
Liquiditeitsratio	5,19	4,93	5,27	5,54	
Solvabiliteitsratio (excl. voorzieningen)	0,56	0,58	0,58	0,58	
Solvabiliteitsratio (incl. voorzieningen)	0,85	0,85	0,86	0,87	
Kapitalisatiefactor (balanstot.excl.gebouwen/totale baten)	65,4%	66,8%	74,1%	79,1%	

5.7 Interne controle en beheersing van risico's

Het bestuur van de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar hecht belang aan een goede werking van de interne controle en beheersing van risico's. Hiertoe zijn afspraken gemaakt. In de planning- en control cyclus van het bestuur speelt ook het administratiekantoor een rol.

De jaarlijks op te stellen begroting vormt de basis voor het beheer van de middelen van de scholen. De begroting is gebaseerd op de aanwezige schoolplannen, gegevens omtrent formatie, onderhoud en investeringen. Via het managementinformatiesysteem kunnen de exploitatie en de personele ontwikkelingen gedurende het boekjaar worden gevolgd. De benodigde gegevens zijn maandelijks beschikbaar. Afwijkingen worden gesignaleerd en besproken. Indien nodig vindt bijsturing plaats. In de jaarrekening en het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in het betreffende boekjaar. Vanzelfsprekend worden in- en externe belanghebbenden op juiste wijze betrokken bij- en geïnformeerd over deze processen.

In 2015 is een financieel beleidsplan vastgesteld. Onderdeel van het plan betreft de beschrijving van o.a. interne procedures t.a.v. de financiële beheersing en controle. Tevens is in 2016 een meerjarenbegroting opgesteld die voor de eerstvolgende jaren inzicht geeft in de financiële positie van de SKOW op basis van gevoerd en te voeren beleid.

5.7.1 Risico's en Risicobeheersing

De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar hecht waarde aan het beheersen van risico's in de organisatie. Naast de begroting, het formatieplan en het jaarverslag is een belangrijk onderdeel van de planning & control cyclus de managementrapportages. Budgetverantwoordelijken binnen de Stichting hebben dagelijks inzicht in het online managementinformatiesysteem waarin informatie omtrent financiën, personele bezetting, loonkosten en verzuim beschikbaar is.

Belangrijke risico's en onzekerheden

De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar onderkent risico's die voortvloeien uit de activiteiten van de Stichting en uit de omgeving waarbinnen de Stichting zich beweegt. Bij dit laatste valt te denken aan politieke en maatschappelijke ontwikkelingen op onderwijsgebied en de relatie met de lokale politiek, de leerlingen en de ouders van de leerlingen en andere scholen.

De volgende risico's zijn benoemd.

- Onvoorziene en onbeheersbare stijging of daling van het leerlingenaantal
- Financiële gevolgen van arbeidsconflicten
- Instabiliteit in bekostiging en onvolledige indexering bekostiging
- Eigen risicodrager zijn t.a.v. vervagingskosten ziekteverzuim
- Restrisico's en uitvoeringsrisico's in bedrijfsvoering (vaste voet)

Korte toelichting op de risico's.

- Onvoorziene en onbeheersbare stijging of daling van het leerlingenaantal

Er wordt in Wassenaar geen noemenswaardige krimp verwacht maar de concurrentie tussen scholen in Wassenaar is wel aanwezig. Afgezien van reguliere, relatief geringe fluctuaties kunnen als gevolg van incidenten leerlingaantallen fors wijzigen zowel in krimp als in groei. In beide situaties is het noodzakelijk de kosten aan te passen aan de nieuwe situatie waarbij een plotselinge groei kan leiden tot voorfinanciering en organisatieproblemen.

- Financiële gevolgen arbeidsconflicten

Door het systeem van functioneren en beoordelen schat de Stichting in dat de kans op (onverwachte) arbeidsconflicten is afgenomen. Kosten die met arbeidsconflicten samenhangen zijn ontslagvergoedingen, outplacementkosten, juridische bijstand en uitkeringen voor eigen rekening.

- Instabiliteit in bekostiging en onvolledige indexering bekostiging

De bekostiging van het onderwijs is onderhevig aan maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Het wegvallen van (tijdelijke) subsidies heeft gevolgen voor de beschikbare middelen van de Stichting. Ook de cao-ontwikkelingen kunnen onvoldoende gecompenseerd worden door het Ministerie van OCW.

- Eigen risicodrager Vervangingsfonds

Met ingang van 1 januari 2017 is de SKOW eigen risicodrager (ERD) geworden t.a.v. de kosten voor vervanging wegens ziekteverzuim. Bij een (onverwacht) hoger ziekteverzuim dan voorzien kan sprake zijn van extra personele lasten.

- Restrisico's en uitvoeringsrisico's in bedrijfsvoering (vaste voet)

Naast de beschreven risico's bestaan restrisico's. Restrisico's omvatten alle risico's die niet hoog genoeg zijn om apart te benoemen. Restrisico's kunnen zich zowel aan de batenkant als aan de lastenkant openbaren. Het gaat hierbij om onvoorzienbare en onbeheersbare daling van baten of onvoorzienbare en onbeheersbare stijging van lasten.

Restrisico's

- Beperkte risico's op het Samenwerkingsverband PO, gemeentelijke subsidies en overige baten. Kosten kunnen relatief snel aangepast worden aan fluctuaties in deze baten.
- Rentebaten terug naar nihil. Relatief klein aandeel in exploitatie.
- Risico's op fiscaal gebied (loonbelasting).

Uitvoeringsrisico's in bedrijfsvoering

- Mismanagement;
- Verkeerde aannames in de begroting;
- Het niet tijdig anticiperen op wijzigingen in de inkomsten;
- Weglekken van geld door fraude en fouten;
- Datalekken;
- Het niet/te laat bijsturen bij begrotingsoverschrijdingen;
- Het ontbreken van tijdige, volledige en betrouwbare stuurinformatie.

Conclusie

Op basis van de geïntariseerde risico's kan een beoordeling worden gemaakt van het aanwezige buffervermogen. De kengetallen laten op dit punt zien dat de aanwezige risico's in voldoende mate zijn afgedekt.

Bijlagen bij bestuursverslag SKOW 2016

Bijlage 1: besproken zaken bestuur SKOW

- Bestuurlijke samenwerking
In 2016 is bestuurlijke samenwerking tussen de twee schoolbesturen voor Protestants-Christelijk en Katholiek (SKOW) primair onderwijs in Wassenaar een speerpunt van beleid geweest. Belangrijke doelen die daarbij gesteld zijn staan beschreven in het strategisch beleidsplan SKOW 2015-2019 en betreffen o.a. de toekomstbestendigheid van het primair onderwijs (kwaliteit, bereikbaarheid) in Wassenaar Noord, een breed aanbod en bestuurlijke slagkracht waaronder ook begrepen goed personeelsbeleid en efficiënt financieel beleid. In de loop van 2016 hebben actuele ontwikkelingen (in- / extern) en voortschrijdend inzicht geleid tot een nuancering van de visie van de SKOW. De focus van de SKOW zal in 2017 meer gericht zijn op de ontwikkeling van een IKC, waarbij bestuurlijke samenwerking niet langer gezien wordt als voorwaardelijk.
- Sluiting basisschool Den Deyl
In 2016 is basisschool Den Deyl in Wassenaar gesloten. Ongeveer 60 kinderen moesten met ingang van schooljaar 2016/2017 een plaats vinden op een andere basisschool. In overleg met het bestuur van het protestants-christelijk basisonderwijs in Wassenaar heeft de SKOW grote inspanningen verricht om binnen het gestelde aannamebeleid zoveel mogelijk kinderen een plaats te bieden. Voor ruim 30 kinderen is dit gelukt.
- Samenwerking Stichting Peuterspeelzalen Wassenaar (SPW)
Per 1 december 2016 heeft de SPW haar activiteiten als stichting beëindigd. In de periode voorafgaand aan deze datum is de SKOW actief betrokken geweest bij de ontwikkeling van mogelijkheden om de peuteropvang te continueren. Ook de mogelijkheid om de SPW bestuurlijk onder te brengen bij de SKOW is onderzocht. Gelet op de positie van de SPW is er geen partij geweest die een doorstart heeft weten te realiseren. Wel heeft kinderopvangorganisatie Norlandia haar dienstverlening uitgebreid en is er vanaf 1 december sprake van een peuterspeelzaal, geëxploiteerd door Norlandia gehuisvest in de St. Bonifaciuschool (SKOW).
- Meerjarenbegroting 2016 -2019
Het bestuur heeft de (meerjarenbegroting voor 2016 -2019 in januari goedgekeurd waarna deze is vastgesteld.
- Treasury
In 2016 is het bestaande treasurybeleid ongewijzigd gebleven. Besloten is, na overleg met externe deskundigen, in 2016 geen vermogen te beleggen anders dan in liquiditeiten omdat het rendement onvoldoende is t.o.v. de kosten. In 2016 is regelgeving gewijzigd waardoor het treasurystatuut geactualiseerd moet worden. Het nieuwe statuut zal in de eerste helft van 2017 vastgesteld worden.
- Actieve informatieverwerving
Het algemeen bestuur heeft in 2016 met de GMR gesproken over de (voortgang van de) bestuurlijke samenwerking, mogelijke bestuurlijke fusie, ouderparticipatie, de schakelklas Wassenaar-Voorschoten, financiën SKOW en samenwerking met Stichting Peuterspeelzalen Wassenaar (SPW). Naast genoemd overleg is de directeur-bestuurder bij alle reguliere vergadering van de GMR aanwezig geweest.
- Informatievoorziening
De websites van bestuur en scholen worden steeds beter gebruikt voor informatievoorziening. Een aantal documenten w.o. het jaarverslag is via de site toegankelijk gemaakt. Bij de bespreking van diverse documenten zal steeds bepaald worden of en op welke wijze het document onder de aandacht van stakeholders wordt gebracht.
In 2016 is specifiek aandacht besteed aan de website 'scholen op de kaart'. Via deze site die voor iedereen toegankelijk is, is veel informatie terug te vinden op diverse beleidsgebieden. De SKOW behoort tot een groep scholen die vooroplopen met de informatievoorziening via deze site. Zie ook www.scholenopdekaart.nl

- Werkbezoek IKC
In februari 2016 heeft het bestuur van de SKOW een werkbezoek gebracht aan IKC Stella Nova in Zoetermeer. Het werkbezoek is mede geïnitieerd met het oog op de geformuleerde ambitie in het strategisch beleidsplan SKOW 2015-2019.
- Onderhoud onderwijshuisvesting
Als gevolg van decentralisatie van de middelen voor onderhoud onderwijshuisvesting van gemeente naar schoolbestuur en de daarmee toegenomen verantwoordelijkheden is besloten de dienstverlening met Onderwijsbureau OHM uit te breiden met het pakket materieel beheer plus (MB/plus) als aanvulling op materieel beheer basis (MB/basis). De werkzaamheden die door OHM worden verricht staan uitbereid beschreven in het overzicht dienstverlening OHM 2016.
- Strategisch beleidsplan
Het bestuur heeft het strategisch beleidsplan 2015-2019 op een aantal onderdelen, m.n. de ambities tussentijds besproken. Dit heeft geleid tot een kort addendum waarin een bijstelling van de te volgen koers wordt beschreven (zie ook bij het eerste aandachtspunt: bestuurlijke samenwerking).
- Jaarrekening 2015
In juni 2016 is de jaarrekening 2015 goedgekeurd en in september is de vaststelling bevestigd. De jaarrekening is onderdeel van het bestuursverslag.
- Financiële zaken
 - In 2016 heeft het bestuur het inkoopbeleid SKOW vastgesteld. Het document beschrijft de procedures die binnen de SKOW worden gevolgd t.a.v. inkoop en aanbesteding. Met de vaststelling van het document is invulling gegeven aan een wettelijke verplichting.
 - In 2016 is ook over de volgende onderwerpen gesproken:
 - de kwartaaloverzichten 2016 (bestuursrapportages);
 - de realisatie van de meerjarenbegroting.
 - het accountantsverslag 2015;
 - financiële zaken m.b.t. de overdracht verantwoordelijkheid onderhoud onderwijshuisvesting;
 - terugkoppeling van het overleg bestuur en bank i.v.m. rentabiliteit liquide middelen;
 - de keuze voor de accountant verslagjaar 2016.
 - plaatsing van zonnepanelen op daken van schoolgebouwen
- Bestuursverslag 2015
In juni 2016 heeft het bestuur het bestuursverslag 2015 goedgekeurd waarna het is vastgesteld. Het bestuursverslag van de SKOW is een combinatie van het (sociaal) jaarverslag en de jaarrekening. Binnen het sociaal jaarverslag wordt ook expliciet aandacht besteed aan de activiteiten binnen de afzonderlijke scholen.
In het bestuursverslag 2015 is ook een paragraaf opgenomen over de wijze waarop het algemeen bestuur invulling heeft gegeven aan haar toezichthoudende taken.
- Goed bestuur / intern toezicht
Voortkomend uit de afspraken over intern toezicht en de code 'Goed bestuur' heeft het bestuur haar eigen functioneren geëvalueerd en heeft er ook een jaargesprek plaatsgevonden met de directeur-bestuurder. Eind 2016 heeft het bestuur besloten een uitvoerige evaluatie te plannen met ondersteuning van besturenorganisatie Verus.
- Inspectie
Het reguliere 4-jaarlijkse bezoek van de inspectie op de St. Jan Baptistschool in juni 2016 is binnen het bestuur besproken. Het bestuur heeft kennis genomen van de positieve rapportage. De jaarlijkse toewijzing van de toezichtarrangementen door de onderwijsinspectie aan de scholen zijn gerapporteerd en besproken met en binnen het bestuur. 'Afwijkingen' van het basistoezicht waren in 2016 niet aan de orde.

- Procedure werving lid Algemeen Bestuur

Een concept-procedure werving leden Algemeen Bestuur is opgesteld en door het bestuur vastgesteld. De procedure is in 2016 van toepassing geweest omdat de voorzitter van het algemeen bestuur, dhr. Witlox, na ruim 8,5 jaar lidmaatschap besloten heeft zijn bestuursfunctie te beëindigen. De SKOW is dhr. Witlox veel dank verschuldigd voor zijn werkzaamheden t.b.v. de SKOW en heeft op gepaste wijze afscheid genomen.
- Werving lid algemeen bestuur

In verband met het aftreden van een van de leden van het algemeen bestuur (zie hierboven) heeft werving plaatsgevonden voor een nieuw lid van het bestuur. Het bestuur is daarin geslaagd. Vanaf begin januari 2017 treedt dhr. Pillen toe tot het algemeen bestuur van de SKOW.
- Bestuursrapportages

Eind 2016 is sprake van een set rapportages die overeenkomt met de informatiebehoefte van het algemeen bestuur. De bestuursrapportages zijn conform de planning (jaarkalender) door de directeur-bestuurder opgesteld, aangeboden aan het algemeen bestuur en door het bestuur besproken.
- Diverse personele zaken

Het algemeen bestuur heeft n.a.v. de laatst uitgevoerde procedure werving en selectie de procedure laten actualiseren. De nieuwe versie van de procedure is in 2016 door het bestuur vastgesteld. Naar aanleiding van bestuursrapportages zijn diverse personele zaken besproken w.o. de ontwikkeling van het ziekteverzuimpercentage, de gesprekkencyclus en tevredenheidsonderzoeken. Naast de bespreking en vaststelling van het bestuursformatieplan 2016/2017 is ook gesproken over een aantal individuele personele zaken.
- Eigen risicodragers ziekteverzuim

In 2016 heeft het bestuur van de SKOW de afweging gemaakt om eigenrisicodragers te worden t.a.v. het ziekteverzuim. Eigen risicodragers worden betekend dat kosten voortvloeiend uit ziekteverzuim niet langer gedeclareerd kunnen worden bij het vervangingsfonds. In overleg met het vervangingsfonds is een zogenaamde '0-meting' uitgevoerd waaruit gebleken is dat ERD een reële optie is voor de SKOW. Nadat voldaan was aan gestelde voorwaarden is besloten ERD te worden m.i.v. 1 januari 2017 waarbij wel een aanvullende verzekering is gesloten bij het VF voor ziekteverzuim >42 dagen.
- Vervangingspool

Vanaf 1 augustus 2016 participeert de SKOW in een vervangingspool tezamen met een drietal schoolbesturen in Leiden en Leiderdorp. De besturen zijn per 1 oktober 2016 een contract aangegaan met Randstad Onderwijs waarmee Randstad het invalwerk op de scholen coördineert en organiseert m.n. rekening houdend met de bepalingen uit de wet werk en zekerheid zoals die m.i.v. 1 juli 2016 ook voor het primair onderwijs geldt.
- Veiligheidsplan

In 2016 is ook door de derde school het raamplan Veiligheid schoolspecifiek uitgewerkt en daarna voorgelegd aan de medezeggenschapraad die instemming heeft gegeven. Voor alle drie de scholen is nu sprake van een actueel veiligheidsplan.
- Schooladviesdienst Wassenaar

Het bestuur van de SKOW heeft kennis genomen van het jaarverslag 2015/2016, de jaarrekening 2015 en de begroting 2016 van de Stichting Schooladviesdienst Wassenaar. Namens het bestuur heeft de directeur-bestuurder deelgenomen aan het jaarlijks overleg met de raad van toezicht van de Schooladviesdienst Wassenaar.
- Passend Onderwijs

Ontwikkelingen rond Passend Onderwijs zijn regelmatig besproken. Veelal betrof het informatie die het bestuur ontving vanuit het bestuur van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Leiden, waarvan de directeur-bestuurder deel uit maakt. Onderwerpen die aan de orde zijn geweest betreffen o.a. uitvoering ondersteuningsplan, ondersteuningsprofielen en de bestuursstructuur van het samenwerkingsverband

- Schakelklas Wassenaar-Voorschoten

De instroom van vluchtelingenkinderen in de gemeentes Wassenaar en Voorschoten is in 2016 gegroeid. Na overleg met het onderwijsveld hebben de gemeentes Wassenaar en Voorschoten besloten een budget beschikbaar te stellen waarmee een zogenaamde schakelklas gerealiseerd kon worden. In deze klas krijgen kinderen van vluchtelingen, ingeschreven op een reguliere basisschool in Wassenaar of Voorschoten, een aanbod vooral gericht op de verwerving van de Nederlandse taal. Na het bereiken van een bepaald taalniveau stromen de kinderen uit naar de reguliere school waar zij staan ingeschreven. De schakelklas is gestart per 15 maart 2016. Om te kunnen starten diende een van de besturen op te treden als werkgever. De SKOW heeft deze verantwoordelijkheid op zich genomen, waarbij bij aanvang is gesteld dat dit slecht tijdelijk zal zijn voor maximaal twee jaar.

- Rapportages / mededelingen

Middels bestuursrapportages en mededelingen is het algemeen bestuur gedurende het gehele verslagjaar geïnformeerd over alle zaken die aan de orde zijn geweest. Rapportages en mededelingen zijn steeds uitgebreid besproken indien daar aanleiding voor was, zowel inhoudelijk als qua vormgeving. De besprekingen hebben ook geleid tot verdere verbetering van de rapportages in overeenstemming met de informatiebehoefte van het algemeen bestuur.

Bijlage 2: besproken zaken directiebestuur SKOW

In het directiebestuur SKOW (directeur-bestuurder, locatiedirecteuren en managementassistente) zijn in 2016 o.a. de volgende onderwerpen aan de orde geweest. De lijst betreft een opsomming. Onderwerpen zijn soms meermaals besproken of slechts eenmalig aan de orde geweest.

- Wijzigingen/veranderingen ScholenCollectief Wassenaar (SCW)
- Koningsspelen
- Vervangingsfonds
- Taalwerkgroep
- Aanmelding eindtoets PO
- Vakantierooster 2016/2017
- Invulformulier weging leerlingen per 1 januari 2016
- Flitsbijeenkomsten PPO Leiden (samenwerkingsverband passend onderwijs)
- Tevredenheidsonderzoeken
- Vensters PO / scholen op de kaart
- Werken met tablets / Snappet
- Strategisch Beleidsplan SKOW
- Studiemiddag/inspiratiemiddag PPO
- Signaleringsonderzoeken en resultaten
- Basisonderwijs-voortgezet onderwijs (BOVO): adviezen
- Afspraken convenant SAD 2016-2020
- formatie 2016/2017
- Ambtjubilea 2016
- Schoolgidsen
- Digitalisering personeelsdossier
- Methode taal
- Wet werk en zekerheid
- Sluiting Den Deylschool
- Planning 2016/2017
- Lerarenregister
- Dag van de Leraar
- Jaarplannen en jaarverslagen 2016/2017
- Werkkostenregeling
- iPads leerkrachten
- Studiedagen 2016/2017 (planning en inhoud)
- bestuurlijke samenwerking
- Begroting 2017/2020
- Zorgplannen
- Licenties diverse programma's
- Young Engineers / techniekonderwijs
- LOF-aanvraag en invulling
- Aanbod Engels
- Nascholing 2016/2017
- CAO-PO 2016
- Werken met kwaliteitskaarten / kwaliteitszorg
- Cupella / taakbeleid
- Werkdruk / enquête
- Faseonderwijs Bonifaciuschool
- Inspectiebezoek JB en pilot bestuursgericht toezicht 2017
- Protocol "begeleiding nieuwe/startende leerkracht"
- Gezonde school
- Werkdrukscan VF
- Begroting 2017 / schoolniveau
- Privacy reglement leerlingengegevens
- Perspectief op school POS
- Verzuimregistratie per 1-1-2017
- ERD (eigen risicodragend vervangingsfonds)
- Personele zaken (divers)

- Managementstatuut / taakverdeling directie
- Functiemix
- Onderwijskundige visie
- Sociale veiligheid leerlingen
- OHMix; werken met OHMix door directeuren.

Het voert te ver om in het kader van dit jaarverslag inhoudelijk in te gaan op de overlegonderwerpen. De belangrijkste doelen van het directiebestuur t.w. informeren van elkaar, afstemmen van de onderwerpen binnen de scholen, meningsvorming managementteam, besluitvorming en collegiale ondersteuning zijn in 2016 in grote mate bereikt.

Het directiebestuur hanteert een verslaglegging van haar vergaderingen. Voor de verslaglegging was in 2016 ondersteuning beschikbaar.

Bijlage 3: ontwikkelingen / opbrengsten / resultaten

Bovenschools

Opbrengstgericht werken

Opbrengsten / opbrengstgericht werken is één van de kerntaken van het onderwijs en heeft daarom ook in 2016 de voortdurende aandacht gehad binnen de scholen van de SKOW. Op de scholen wordt na elke toetsperiode zowel op individueel, groeps-, als schoolniveau gekeken naar behaalde resultaten. De gemaakte analyses vormen vervolgens de input voor het opstellen van groepsplannen waarin (nieuwe) doelen worden gesteld voor de voorliggende periode. De locatiedirectie stelt op basis van de analyse i.s.m. met de intern begeleider de schooldoelen vast die het kader vormen voor de rapportage aan het dagelijks bestuur. Het proces is daarbij van belang. Opbrengsten zijn de basis voor het stellen van nieuwe realistische doelen en daarmee een start voor vervolgvacativiteiten. Het groepsplan is een bepalend, leidend en sturend document. Het is een basis van het handelingsgericht werken.

In 2016 zijn binnen de teams de vaardigheden vergroot m.b.t. analyseren, stellen van doelen en opstellen van groepsplannen. Specifiek is aandacht besteed aan de 'formats' van de groepsplannen. Groepsplannen dienen geen administratieve last te zijn maar moeten inzicht verschaffen in de onderwijsbehoeften van kinderen. Groepsplannen worden steeds meer een dynamisch werkdocument!

In 2016 heeft de implementatie van het handelingsgericht werken plaats gevonden en is de teamscholing afgerond. Leidend zijn en blijven de richtinggevende uitspraken die vermeld staan in het Ondersteuningsplan Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs.

In 2016 is het werken met tablets op alle drie de scholen uitgebreid. Binnen het vakgebied rekenen wordt de tablet (groep 4 t/m 8) inmiddels gezien als een hulpmiddel met toegevoegde waarde en draagt het gebruik mede bij aan de behaalde goede resultaten. In 2016 is ook sprake van (meer) inzet van tablets bij het taalonderwijs m.n. op het gebied van spelling. De ervaringen die worden opgedaan zullen gedeeld worden om op die wijze de kwaliteit nog verder te verbeteren. Werken met tablets vergroot het adaptief en personaliserend leren van kinderen.

Het stellen van doelen is inherent aan alle activiteiten in het onderwijs. Leerkrachten bewust maken van het stellen van doelen op persoonlijk niveau en bijvoorbeeld klassenniveau is ook in 2016 steeds actueel geweest. Het doelgericht werken zal ook de komende jaren veel aandacht blijven krijgen zowel voor school, leerkrachten als leerlingen.

Referentieniveaus taal en rekenen

De gebruikte methodes in combinatie met o.a. digitale middelen bieden de leerkrachten voldoende handvatten voor een onderwijsaanbod waarmee de kinderen aan het eind van de basisschool kunnen voldoen aan de door de overheid gestelde referentieniveaus.

Voor het eerst in 2016 is middels de eindtoets primair onderwijs een terugkoppeling gegeven van de referentieniveaus. Ouders worden jaarlijks geïnformeerd over de betekenis van de referentieniveaus die gehanteerd worden op de gebieden lezen, taalverzorging en rekenen. Voor het basisonderwijs wordt referentieniveau 1F gezien als het functionele niveau. Bij de opgenomen resultaten per school hieronder, wordt steeds het percentage kinderen vermeld dat op de onderscheiden gebieden het niveau 1 F heeft behaald.

Passend Onderwijs

De teamscholing t.a.v. handelingsgericht werken is in 2016 door de scholen afgerond. In 2016 is vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs gestart met het monitoren van de mate waarin scholen handelingsgericht werken conform het gestelde in het ondersteuningsplan passend onderwijs PPO Leiden.

Ook de procedures die leiden tot extra ondersteuning voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeftes zijn in 2016 steeds meer in overeenstemming gebracht met de afspraken in het samenwerkingsverband.

De scholen werken structureel met zogenaamde ondersteuningsteams en maken ook gebruik van het expertteam als daar aanleiding voor is. Ook de betrokkenheid van een 'gezinsdeskundige' in de ondersteuningsteams naast de 'onderwijsdeskundige' is, indien nodig, steeds sterker verankerd.

Ook de ouderbetrokkenheid is verder versterkt. Ouders zijn steeds meer één van de partners binnen het ondersteuningsteam en worden eerder betrokken bij het proces van realiseren van extra ondersteuning voor kinderen.

In 2016 zijn de scholen betrokken geweest bij de diverse monitors die uitgezet zijn door het samenwerkingsverband passend onderwijs om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van passend onderwijs.

Integraal Personeelsbeleid (IPB)

- In 2016 is op alle drie de scholen aandacht besteed aan specifieke onderdelen van personeelsbeleid. Zo is uitvoering gegeven aan de afspraken uit CAO-po 2016. Belangrijk onderdeel is het opstellen van vervangingsbeleid en het participeren in een verbandingspool met een drietal besturen uit Leiden en Leiderdorp. In 2016 is ook gestart met de benoeming van leerkrachten die specifiek ingezet worden voor invalwerk al dan niet via een vervangingspool.

Ook professionalisering was belangrijk. Binnen de gesprekkencyclus is professionalisering een vast gespreksonderwerp en wordt gesproken over de mogelijkheden die er zijn. De SKOW wil veel opleidingstrajecten faciliteren, vanzelfsprekend als deze trajecten goed aansluiten bij de doelen die de school stelt in combinatie met de persoonlijke ontwikkeling van werknemers.

Binnen het taakbeleid blijft het geconstateerde verschil tussen feitelijke taakbelasting en beleefde taakbelasting een voortdurend gespreksonderwerp. Ondanks het feit dat leerkrachten zelf betrokken zijn bij het normeren van taken blijkt dat de werkdruk als (te) hoog wordt beleefd terwijl de gestelde taken wel binnen de jaartaak gerealiseerd moeten kunnen worden.

- De gesprekkencyclus is in 2016 uitgevoerd als gepland. Op alle drie de scholen zijn de verschillende gesprekken aan de orde (geweest). Monitoring op continuïteit blijft wel noodzakelijk.

Kwaliteitszorg

Alle hierboven en hierna genoemde items betreffen kwaliteitszorg. Behoud en verbetering van kwaliteit heeft ook in 2016 centraal gestaan. Om te bepalen welke aspecten van kwaliteit aandacht behoeven en om deze te monitoren maken we gebruik van diverse instrumenten. De instrumenten zijn geen doel op zich maar bieden kaders om de kwaliteitszorg inzichtelijk te maken.

In 2016 heeft de SKOW geopteerd om deel te nemen aan een pilot van de onderwijsinspectie over de nieuwe vorm van toezichthouden, t.w. bestuursgericht toezicht. Eind november werd duidelijk dat de SKOW tot de pilotgroep behoorde. Het inspectietoezicht in het kader van kwaliteitszorg vindt plaats in 2017.

Schoolspecifiek

De schoolspecifieke ontwikkelings- / verbeteractiviteiten zijn m.i.v. het bestuursverslag 2016 puntsgewijs weergegeven. Bij enkele punten zijn opmerkingen toegevoegd ter toelichting. De lijst heeft niet de intentie volledig te zijn maar geeft wel een goed inzicht in de zaken die gedurende een jaar aandacht krijgen. Diverse activiteiten zijn inmiddels afgerond en andere zaken zijn gedurende meerdere jaren een speerpunt. Indien meer informatie gewenst is, zijn op de scholen de volledige verslagen ter inzage.

St. Jan Baptistschool

Gekozen verbeterpunten naar aanleiding van het schoolplan	
Thema	Verbeterpunt
Levensbeschouwelijke identiteit	Vorm geven aan actief burgerschap bv. opschonen van de wijk, liefdadigheidsacties <i>In samenspraak met de leerlingenraad is er een goed doel uitgekomen en hebben we ons 'burgerschap' laten gelden door een 'heel Baptist Bakt-dag' te organiseren. De opbrengst (ruim 1000 euro) kwam ten goede aan het Liliane fonds.</i>
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Geaccrediteerde kanjerschool worden. <i>De school is vanaf 2016 een gecertificeerde kanjerschool.</i>
Leerstofaanbod	De school heeft de onderwijsbehoeften van de leerlingen m.b.t. Nederlandse taal deugdelijk in kaart gebracht en gekoppeld aan een analyse, conclusies en (uitgevoerde) interventies. Introduceren van begrijpend luisteren in de groepen 1 en 2

Taalleesonderwijs	Invoeren van een programma voor woordenschat <i>Woordenschat is al enige jaren een aandachtsgebied. De implementatie van de nieuwe methode voor taalonderwijs betekent ook extra aandacht voor woordenschat.</i>
	Gebruiken van een nieuwe taalmethode <i>De implementatie van de nieuwe taalmethode is intensief geweest door het hogere niveau van de nieuwe methode en niet goed aansluitende leerlijnen (met de oude methode).</i>
	Ouders intensiever betrekken bij het taalleesonderwijs / huiswerk <i>Er is een nieuw huiswerkprotocol opgesteld in overleg met ouders. Het protocol is in de eerste helft schooljaar 2016/2017 uitgetoetst in de groepen 5 t/m 8.</i>
	Spellingsonderwijs intensiveren in groep 3
	Leesplezier bevorderen
	Invoeren van groepsdoorbrekend technisch lezen in groep 4-5-6 <i>Het groepsdoorbrekend werken heeft geleid tot betere resultaten bij het AVI-lezen. Het 'woordjes lezen' (DMT) kan nog verder versterkt worden.</i>
	Rekenen en wiskunde
	Bekijken van het rekencurriculum in de groepen 1-2 en een eventuele keuze voor een nieuwe methode <i>We hebben de keuze gemaakt om te gaan werken met de projecten van de Kleuteruniversiteit. De ontdekbakken waar we mee werken in de groepen 1 en 2 worden steeds verder ontwikkeld. Er is geen specifieke aandacht gegeven aan het rekencurriculum.</i>
Wereldoriëntatie	Invoeren van programma voor wetenschap en techniek <i>Er is een start gemaakt met het ontwerpnd leren binnen wetenschap en techniek. Een nieuwe methode voor dit vakgebied zal in de eerste helft van 2017 worden gekozen.</i>
ICT	Bekijken van de mogelijkheid om een internetprotocol te gaan gebruiken voor de leerlingen.
	Maken van een ICT beleidsplan
	Uitvoeren van ICT beleidsplan <i>Er is een ICT beleidsplan opgesteld en er is gestart met de uitvoering van een aantal punten daarvan. De nadruk heeft gelegen op Snappet.</i>
	Leraren kunnen het digibord optimaal gebruiken ter ondersteuning van hun lessen. <i>Het digibord (touchscreen) is in alle groepen een geïntegreerd ondersteuningsmiddel. Gebruik is gemeengoed. Optimalisering blijft aandacht nodig hebben.</i>
Bewegingsonderwijs	Ontwikkelen van een beweegplein (www.beweegwijs.nl) <i>Het Beweegplein is volop in gebruik onder begeleiding van Talentum. De juniorcoaches begeleiden de leerlingen. Ieder beweegplein staat er nu drie weken zodat de kinderen het plein ook kennen en ze minder uitleg nodig hebben. Groep 8 krijgt een steeds grotere rol bij het opzetten van het plein.</i>

Pedagogisch handelen	Ontwerpen van een portfolio voor de kinderen. <i>De reflectiemappen zijn nu ook ingevoerd in groep 3. Dit punt blijven we ontwikkelen zodat we de lijn kunnen doortrekken naar de hogere groepen.</i>
Didactisch handelen	Oriënteren op een doorlopende lijn van groep 1 naar groep 2 <i>Hier zijn grote stappen gemaakt en met de toegevoegde waarde van het LOF (Lerarenontwikkelfonds) aanvraag van een van de kleuterleerkrachten gaan we hier volgend jaar duidelijk een lijn in brengen.</i>
Actieve en zelfstandige houding	Uitbreiden coöperatieve werkvormen
Zorg en begeleiding	Beschrijven van ketenpartners in Schoolondersteuningsplan up to date houden
	Het schrijven van een schoolspecifiek zorgplan <i>Het schoolspecifieke schoolplan is afgerond. Er wordt binnen de school conform gehandeld.</i>
	Parnassys beter leren gebruiken
	Optimaliseren van contacten met de ouders van kinderen die een OPP (ontwikkelingsperspectief) hebben
Afstemming	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
	Optimaliseren van Snappet voor het rekenonderwijs
	Onderzoeken van het gebruik van Snappet voor andere vakken
Hoogbegaafdheid	Onderzoeken naar de mogelijkheden van ontwerp / onderzoekend leren.
	Maken van een protocol voor vroeg signalering van leerlingen met nadruk op de leerlingen in groep 1
Schoolklimaat	Up to date maken van het bestaande veiligheidsplan <i>Het veiligheidsplan is op schoolniveau geactualiseerd.</i>
	Maken van een ongevallenregistratie
Kwaliteitszorg	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
	De onderwijsbehoeften zijn door de leraren geformuleerd op kind- en groepsniveau (groepsoverzicht) en voorzien van een analyse, conclusies en interventies.
	<i>Met de invoering van Snappet is differentiatie gemakkelijker geworden. het systeem is immers adaptief. het werken in drie groepen is inmiddels standaard geworden op de school.</i>

Resultaten CITO-eindtoets 2013 t/m 2016:

St. Jan Baptist	2013	2014	2015	2016
Standardscore	538,4	532,4	537,9	536,5
Taal	75,0 / 100	71,4 / 100	101,7 / 135	98 / 135
Rekenen	42,1 / 60	35,2 / 60	65,1 / 85	58,7 / 85
Studievaardigheden	29,3 / 40	28,9 / 40	n.v.t.	n.v.t.
Wereldoriëntatie	63,2 / 90	57,7 / 90	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

In bovenstaande tabel zijn de resultaten opgenomen van de jaren 2013 t/m 2016. Het gemiddeld aantal goed gemaakte vragen wordt steeds afgezet t.o.v. het totaal aantal vragen per vakgebied. Het onderdeel wereldoriëntatie wordt niet verwerkt in de standardscore.

Sinds de invoering van de Eindtoets primair onderwijs m.i.v. 2015 maakt het onderdeel studievaardigheden en wereldoriëntatie geen deel meer uit van de rapportage.

Referentieniveaus	Lezen	Taalverzorging	Rekenen
	97 %	100 %	94 %

Toelichting:

Voor het eerst in 2016 is middels de eindtoets primair onderwijs een terugkoppeling gegeven van de referentieniveaus op de gebieden lezen, taalverzorging en rekenen. Voor het basisonderwijs wordt referentieniveau 1F gezien als het streefniveau. In de tabel wordt steeds het percentage kinderen vermeld dat op de onderscheiden gebieden het niveau 1 F heeft behaald.

Uitstroomgegevens 2013 t/m 2016:

St. Jan Baptist	2013	2014	2015	2016
VMBO	4	7	5	4
VMBO (t)	6	5	7	7
VMBO (t) / HAVO	0	3	3	4
HAVO/VWO/GYM/TTO	19	13	16	16

In bovenstaande tabel staat aangegeven hoeveel kinderen uit groep 8 naar welke vorm van voortgezet onderwijs zijn uitgestroomd in de jaren 2013 t/m 2016.

St. Jozefschool

Gekozen verbeterpunten naar aanleiding van het schoolplan	
Thema	Verbeterpunt / Toelichting
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Schoolregels nog meer zichtbaar maken in de school <i>In het kader van het speerpunt 'veiligheid'. Wordt hier structureel aandacht aan besteed binnen de school.</i>
Leerstofaanbod	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen. Implementatie woordenschatonderwijs op de tablets
Taallesonderwijs	Implementatie nieuwe taalmethode <i>De nieuwe methode is geïmplementeerd.</i> Spellingonderwijs aanbieden op de tablets Bepalen welke onderdelen van het toetspakket beginnende geletterdheid we blijven afnemen. <i>Toetsen is geen doel op zich. Afnemen van toetsen dient een bijdrage te leveren aan gestelde / te stellen doelen.</i>
Wereldoriëntatie	Vervangen methode natuur en techniek. <i>Er vindt een oriëntatie plaats op het onderwijsaanbod voor natuur en techniek. Vervolgens wordt bepaald welke methode het best past bij het aanbod en de werkwijze die de school bepaald heeft.</i>
ICT	Actualiseren ICT beleidsplan
Wetenschap en Techniek	Aanvragen subsidie wetenschap en techniek Wetenschapsknooppunt <i>Dit thema wordt i.s.m. met de St. Jan Baptistschool gerealiseerd waarbij deze school de initiator is.</i>
Pedagogisch handelen	Ontwikkelen portfolio voor de leerlingen (groepen 2,4 en 6) <i>Een portfolio geeft inzicht in het (eigen) werk van de kinderen. De leerlingen hebben per periode van vakantie tot vakantie steeds 3-5 werkjes in hun portfolio mogen doen. Komend jaar wordt er in alle groepen gewerkt aan een portfolio. Er is een document beschikbaar waarin staat hoe in elke groep het portfolio persoonlijk wordt gemaakt en welke onderdelen er in kunnen komen</i>

Didactisch handelen	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.
	<p>De leraren zorgen ervoor dat de leerlingen actief luisteren, dat ze goed opletten tijdens de uitleg.</p> <p><i>In groep 4 en 8 zijn verschillende lessen aan elkaar gekoppeld. Dit krijgt de komende jaren een verdere uitwerking in meerdere groepen om het aanbod meer inhoud te geven. Betrokkenheid van leerlingen verbetert als gevolg van koppeling vakgebieden.</i></p>
Actieve en zelfstandige houding	<p>Invoeren ouder-kind gesprekken groep 5-8</p> <p><i>De kind-oudergesprekken zijn mede belangrijk in het kader van handelingsgericht werken.</i></p>
Zorg en begeleiding	De school heeft de procedure voor de bespreking van de resultaten op de tussentoetsen vastgelegd in een procedure (workflow).
	Schoolondersteuningsplan actualiseren op basis van perspectief op school (POS)
	Het schoolspecifieke zorgplan actualiseren
Afstemming	<p>Snappet inzetten voor OPP leerlingen, zodanig dat ze mee kunnen doen met de instructie</p> <p><i>OPP leerlingen zijn kinderen die extra ondersteuning krijgen en waarvoor een ontwikkelingsperspectief (OPP) is opgesteld.</i></p>
Afstemming	<p>De onderwijstijd goed over de drie groepen verdelen.</p> <p><i>Er wordt bij de instructie vaak op meerdere niveaus gewerkt. Het is belangrijk dat alle niveaus voldoende aandacht krijgen.</i></p>
Talentontwikkeling	<p>Leerkrachten begeleiden in het lesgeven in plusgroepen op alle vakgebieden.</p> <p><i>Dit is een zeer belangrijk speerpunt binnen de school! Het aangevraagde en toegekende LOF-budget betekent een enorme stimulans in de ontwikkeling van competenties. Er zijn goede stappen gemaakt. Het onderwerp blijft een belangrijk speerpunt de komende jaren.</i></p>
Opbrengstgericht werken	<p>Klassenbezoeken door IB-er inplannen</p> <p><i>Met de verkregen kennis en inzichten kan de intern begeleider nog beter ondersteuning op maat bieden. De klassenbezoeken zullen structureel gaan plaatsvinden.</i></p>
Opbrengsten	De taalresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen tenminste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.
	De rekenresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen tenminste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.
	<i>Er is sprake van een stijgende trend in de eindresultaten. De resultaten liggen boven het niveau dat verwacht mag worden.</i>
	Leerlingen met een specifieke behoefte ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
Hoogbegaafdheid	Klassenobservaties door specialist hoogbegaafdheid invoeren
	Vakken verrijken met Bloom opdrachten
	Leerlijn 'leren-leren' perfectioneren en implementeren.
	Leerlijn planmatig handelen opstellen
	Leerlijn mindset perfectioneren
	<i>Een aantal door de school ontwikkelde leerlijnen worden geïmplementeerd en bieden veel ondersteuning voor niet alleen de hoogbegaafde kinderen.</i>

Professionele cultuur	Leraren houden hun bekwaamheidsdossier op orde. Beter positioneren van bekwaamheidsdossier binnen IPB / persoonlijke ontwikkeling. <i>Bekwaamheidsdossier is onderwerp van gesprek binnen de gesprekkencyclus.</i>
Introductie en begeleiding	Aanpassen protocol begeleiding startende leerkrachten i.v.m. nieuwe CAO.
Taakbeleid	Aanpassen notitie normjaartaak SKOW naar afspraken op basis van nieuwe CAO
Collegiale consultatie	Collegiale consultatie standaard meenemen in doelstellingengesprekken
Schoolklimaat	De school hanteert een pestprotocol. <i>Het pestprotocol is opgesteld en maakt structureel onderdeel uit van het beleid t.a.v. sociale veiligheid</i>
	Up to date maken veiligheidsplan <i>Het veiligheidsplan is op schoolniveau volledig geactualiseerd</i>
	Opstarten ongevalregistratie
Sociale en fysieke veiligheid	Opstellen actieplan sociale veiligheid
Kwaliteitszorg	De school werkt consistent vanuit het schoolplan, de jaarplannen en projectplannen aan verbeteractiviteiten.

Resultaten CITO-eindtoets 2013 t/m 2016:

St. Jozefschool	2013	2014	2015	2016
Standardscore	530,0	535,4	539,2	539,6
Taal	64,4 / 100	72,8 / 100	105,6 / 135	101,6 / 135
Rekenen	33,8 / 60	40,7 / 60	65,5 / 85	64,8 / 85
Studievaardigheden	25,3 / 40	29,9 / 40	n.v.t.	n.v.t.
Wereldoriëntatie	62,5 / 90	65,0 / 90	62,0 / 90	n.v.t.

Toelichting:

In bovenstaande tabel zijn de resultaten opgenomen van de jaren 2013 t/m 2016. Het gemiddeld aantal goed gemaakte vragen wordt steeds afgezet t.o.v. het totaal aantal vragen per vakgebied. Het onderdeel wereldoriëntatie wordt niet verwerkt in de standardscore.

Sinds de invoering van de Eindtoets primair onderwijs m.i.v. 2015 maakt het onderdeel studievaardigheden geen deel meer uit van de rapportage. In 2016 maakt het onderdeel wereldoriëntatie geen deel meer uit van de rapportage.

Referentieniveaus	Lezen	Taalverzorging	Rekenen
	100 %	93 %	96 %

Toelichting:

Voor het eerst in 2016 is middels de eindtoets primair onderwijs een terugkoppeling gegeven van de referentieniveaus op de gebieden lezen, taalverzorging en rekenen. Voor het basisonderwijs wordt referentieniveau 1F gezien als het streefniveau. In de tabel wordt steeds het percentage kinderen vermeld dat op de onderscheiden gebieden het niveau 1 F heeft behaald.

Uitstroomgegevens 2013 t/m 2016:

St. Jozefschool	2013	2014	2015	2016
VMBO	12	9	5	4
VMBO (t)	3	5	8	4
VMBO (t) / HAVO	6	0	0	4
HAVO/VWO/GYM/TTO	10	14	17	19

In bovenstaande tabel staat aangegeven hoeveel kinderen uit groep 8 naar welke vorm van voortgezet onderwijs zijn uitgestroomd in de jaren 2013 t/m 2016.

St. Bonifaciuschool

Gekozen verbeterpunten naar aanleiding van het schoolplan	
Thema	Verbeterpunt
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Herzien plan van aanpak t.a.v. het gebruik van SCOL, betere onderlinge afstemming <i>Er zijn afspraken gemaakt waarmee er sprake is van meer afstemming t.a.v. gebruik SCOL.</i>
	Invoer PBS, Positive Behavior Support schoolbreed <i>Er is sprake geweest van verdieping t.a.v. PBS en besloten is PBS niet als geheel in te voeren. Wel worden de schoolregels aangepast volgens de PBS stijl.</i>
Taalleesonderwijs	Plan van aanpak t.a.v. woordenschat, o.a. op de tablet
	Implementatie nieuwe taalmethod 2015-2016
	Spellingsonderwijs aanbieden op de tablets <i>De implementatie van de nieuwe methode voor Nederlandse taal heeft veel inzet gekost. Gebleken is dat het niveau van de methode hoger is, waarmee ook meer structurele aandacht is voor woordenschat. De tablet wordt gebruikt voor extra oefening. Voor het spellingsonderwijs blijft de methode leidend incl. de werkboeken. Ook hier wordt de tablet ingezet als extra oefening.</i>
	Implementatie nieuwe methode technisch lezen 2015-2016 <i>De nieuwe methode is geïmplementeerd.</i>
Rekenen en wiskunde	Bekijken van het rekencurriculum in groep 1-2 bij de keuze voor een nieuwe methode <i>De keuze voor een nieuwe methodiek (groep 1-2) is uitgesteld tot de eerste helft 2017. Vooralsnog blijft de methodiek van Julie Menne uitgangspunt voor rekenen.</i>
Gebruik leertijd	Strakker omgaan met de begintijd bij groep 1-2
	Evalueren nut van de grote kring in groep 1-2 en maandagochtendkring in overige groepen
Pedagogisch handelen	Invoeren van PBS, als kapstok voor en uitbreiding van ons pedagogisch handelen <i>Zie ook: sociaal emotionele ontwikkeling.</i>
Actieve en zelfstandige houding	Implementeren ouder-kind gesprekken groep 6-8 <i>De ouder-kind gesprekken zijn geïmplementeerd en zijn / worden uitgebreid naar groep 5.</i>
Klassenmanagement	Verbeteren van klassenmanagement tijdens de werkles in groep 1-2

Zorg en begeleiding	De school heeft de procedure voor de bespreking van de resultaten op de vragenlijsten m.b.t. de sociale competenties vastgelegd in een procedure.
Afstemming	Afronding scholing t.a.v. HGW (diverse modules) <i>Het afgelopen jaar is in meerdere studiedagen geleerd over en hoe handelingsgericht te werken. In grote lijnen is duidelijk wat er in de klassen moet gebeuren. We willen komend jaar aandacht besteden aan de randvoorwaarden van HGW. Gedacht wordt aan het standaardiseren van groepsplannen, het bekwamen in het voeren van kindgesprekken en (nog) meer doelgericht te werken.</i>
Talentontwikkeling	Concept beleidsplan talentontwikkeling afronden met daarin duidelijk alle afspraken <i>Er is een afsprakenlijst gemaakt waarin afspraken zijn opgenomen welke in de diverse bouwen nagekomen worden. Deze afspraken zijn opgenomen in een beleidsplan welke jaarlijks herzien worden.</i>
	Werkwijzen toepassen in alle groepen bij meerdere vakken <i>Dit blijft een verbeterpunt. Het blijft lastig om de taxonomie van Bloom te gebruiken en in te passen bij verschillende vakken.</i>
	Signaleren opnieuw onder de loep nemen en systematisch toepassen
Passend onderwijs	Schoolondersteuningsprofiel actualiseren.
Hoogbegaafdheid	Afronden concept beleidsplan hoogbegaafdheid
	Vakken verder verrijken met opdrachten in het teken van de Taxonomie van Bloom
	Planmatig gebruik maken van de expertise binnen de stichting <i>Er is meer dan andere jaren samenwerking aangegaan. Vooral op het gebied van talentvolle kinderen is meerdere keren gesproken met deskundigen waarmee intern de deskundigheid verbeterd.</i>
Professionele cultuur	Leerkrachten beheersen zelf hun bekwaamheidsdossier en houden dit op orde.
Introductie en begeleiding	Aanpassen protocol begeleiding startende leerkrachten i.v.m. nieuwe CAO. <i>Is in 2016 afgerond. Vastelling in 2017.</i>
Taakbeleid	Aanpassen notitie normjaartaak SKOW naar afspraken op basis van nieuwe cao
Persoonlijke ontwikkelplannen	De systematiek van de gesprekkencyclus, bewaken van bekwaamheidsdossiers sterker verankeren.
Schoolklimaat	De school zet planmatig vragenlijsten in om de veiligheidsbeleving van de leerlingen te meten. <i>De vragenlijst leerlingentevredenheid (incl. sociale veiligheid) wordt vanaf 2016 jaarlijks afgenomen.</i>
	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.
Sociale en fysieke veiligheid	Afronden actualiseren veiligheidsplan <i>Het schoolspecifieke veiligheidsplan is in 2016 afgerond.</i>
Interne communicatie	Blijvend onderhouden feedback cultuur en interne communicatie <i>Heeft specifieke aandacht gekregen in teambijeenkomsten. Leerkrachten zijn in staat om feedback te geven en te ontvangen.</i>
Kwaliteitszorg	De kwaliteit van het onderwijsleerproces vormt het hart van het personeelsbeleid van de school.

Resultaten CITO-eindtoets 2013 t/m 2016:

	2013	2014	2015	2016
Standardscore	538,9	538,4	540,2	541,1
Taal	74,9 / 100	75,3 / 100	106,2 / 135	105,4 / 135
Rekenen	44,3 / 60	44,1 / 60	67,6 / 85	66,4 / 85
Studievaardigheden	30,8 / 40	32,1 / 40	n.v.t.	n.v.t.
Wereldoriëntatie	66,7 / 90	69,9 / 90	67,5 / 90	n.v.t.

Toelichting:

In bovenstaande tabel zijn de resultaten opgenomen van de jaren 2013 t/m 2016. Het gemiddeld aantal goed gemaakte vragen wordt steeds afgezet t.o.v. het totaal aantal vragen per vakgebied. Het onderdeel wereldoriëntatie wordt niet verwerkt in de standardscore.

Sinds de invoering van de Eindtoets primair onderwijs m.i.v. 2015 maakt het onderdeel studievaardigheden geen deel meer uit van de rapportage. In 2016 maakt het onderdeel wereldoriëntatie geen deel meer uit van de rapportage.

Referentieniveaus	Lezen	Taalverzorging	Rekenen
	100 %	100 %	96 %

Toelichting:

Voor het eerst in 2016 is middels de eindtoets primair onderwijs een terugkoppeling gegeven van de referentieniveaus op de gebieden lezen, taalverzorging en rekenen. Voor het basisonderwijs wordt referentieniveau 1F gezien als het streefniveau. In de tabel wordt steeds het percentage kinderen vermeld dat op de onderscheiden gebieden het niveau 1 F heeft behaald.

Uitstroomgegevens 2013 t/m 2016:

St. Bonifaciuschool	2013	2014	2015	2016
VMBO	2	7	7	4
VMBO (t)	11	2	5	1
VMBO (t) / HAVO	2	0	4	4
HAVO/VWO/GYM/TTO	17	18	14	18

In bovenstaande tabel staat aangegeven hoeveel kinderen uit groep 8 naar welke vorm van voortgezet onderwijs zijn uitgestroomd in de jaren 2013 t/m 2016.

Bijlage 4: verklaring gebruikte afkortingen

(Het betreft de afkortingen zoals die in het onderwijs gebruikt worden).

Arbo	- Arbeidsomstandigheden
BAPO	- Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen
BGZ	- BedrijfsGezondheidsZorg
BHV	- Bedrijfshulpverlening
BIO	- Beroepen in Onderwijs
BOVO	- Basisonderwijs Voortgezet onderwijs
CAO	- Collectieve Arbeidsovereenkomst
CITO	- Centraal Instituut Toetsontwikkeling
CPS	- Christelijk Pedagogisch Studiecentrum
DI	- Duurzame Inzetbaarheid
EWK	- Extra Werkklas
FPU	- Flexibele Pensioenuittreding
GMR	- Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
HCO	- Haags Centrum voor Onderwijsbegeleiding
ICT	- Informatie- en communicatietechnologie
IPB	- Integraal Personeelsbeleid
MOP	- Meerjaren onderhoudsplanning
MR	- Medezeggenschapsraad
OHM	- Onderwijsbureau Hollands Midden
OPP	- Ontwikkelingsperspectief
OR / OV / OC	- Ouderraad / Oudervereniging / Oudercommissie
PF	- Participatiefonds
PO	- Primair Onderwijs
POS	- Perspectief op school
PPO	- Passend Primair Onderwijs
RI&E	- Risico-inventarisatie en Evaluatie
RT	- Remedial Teaching
SAD	- Schooladviesdienst
SBO	- Speciaal Basisonderwijs
SCOL	- Sociale Competentie Observatielijst
SCW	- ScholenCollectief Wassenaar
SKOW	- Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar
SKW	- Stichting Kinderdagverblijven Wassenaar (inmiddels: Norlandia)
SOP	- Schoolondersteuningsprofiel
Verus	- Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs
VF	- Vervangingsfonds
VLL	- Veilig Leren Lezen (methode aanvankelijk lezen)
VO	- Voortgezet Onderwijs
VVE	- Voor- en vroegschoolse educatie
Wet BIO	- Wet beroepen in Onderwijs
WMK po	- Werken met Kwaliteitskaarten primair onderwijs
WOR	- Wassenaarse Onderwijs Raad
WPO	- Wet Primair Onderwijs
3VO / VVN	- Veilig Verkeer Nederland

Stg. Katholiek Onderwijs Wassenaar

Jaarrekening 2016

Telefoon: 070-5113934
Website: www.skowassenaar.nl
E-mail: bsjozef@xs4all.nl

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarrekening

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2016	2
Staat van baten en lasten 2016	4
Kasstroomoverzicht 2016	5
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
Gegevens over de rechtspersoon	12
Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2016	13
Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW	17
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	18
Toelichting op de staat van baten en lasten 2016	19
(Voorstel) bestemming van het resultaat	23
Gebeurtenissen na balansdatum	24
Overzicht verbonden partijen	25
WNT-verantwoording 2016	26
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	28

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2016

Activa	<u>31 december 2016</u>	<u>31 december 2015</u>
	€	€
<u>Materiële vaste activa</u>		
Gebouwen en terreinen	21.169	23.635
Meubilair	216.397	232.080
Inventaris en apparatuur	5.904	7.070
ICT	112.407	94.500
Duurzame leermiddelen	<u>73.729</u>	<u>86.698</u>
	429.606	443.983
<u>Financiële vaste activa</u>		
Waarborgsommen	<u>73.470</u>	<u>71.070</u>
	73.470	71.070
<u>Vorderingen</u>		
Ministerie van OCW	161.048	155.032
Overige overheden (gemeenten)	32.269	0
Overige vorderingen	12.749	10.615
Overlopende activa	<u>51.262</u>	<u>30.539</u>
	257.328	196.186
<u>Liquide middelen</u>		
Banken	<u>1.539.163</u>	<u>1.382.063</u>
	1.539.163	1.382.063
Totaal Activa	<u><u>2.299.567</u></u>	<u><u>2.093.302</u></u>

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2016

Passiva	<u>31 december 2016</u>	<u>31 december 2015</u>
	€	€
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	952.075	881.518
Bestemmingsreserves	<u>343.508</u>	<u>309.979</u>
	1.295.583	1.191.497
<u>Voorzieningen</u>		
Personeelsvoorzieningen	26.890	26.625
Overige voorzieningen	<u>631.001</u>	<u>589.338</u>
	657.891	615.963
<u>Kortlopende schulden</u>		
Crediteuren	68.476	23.783
Loonheffing en premies	101.232	109.692
Pensioenpremies	25.488	25.901
Overige kortlopende schulden	20.491	24.981
Overlopende passiva	<u>130.406</u>	<u>101.485</u>
	346.093	285.842
Totaal Passiva	<u><u>2.299.567</u></u>	<u><u>2.093.302</u></u>

Staat van baten en lasten 2016

	Realisatie 2016 In €	Begroting 2016 In €	Realisatie 2015 In €
<u>Baten</u>			
Rijksbijdragen OCW	3.206.208	3.111.100	3.039.271
Overige overheidsbijdragen en subsidies	136.866	68.000	74.109
Overige baten	134.432	114.400	154.203
Totaal Baten	3.477.506	3.293.500	3.267.583
<u>Lasten</u>			
Personele lasten	2.695.356	2.615.700	2.544.952
Afschrijvingen	87.902	104.100	94.663
Huisvestingslasten	245.816	245.900	335.260
Overige instellingslasten	348.095	316.350	318.166
Totaal Lasten	3.377.169	3.282.050	3.293.041
Saldo baten en lasten	100.337	11.450	-25.458
<u>Financiële baten en lasten</u>			
Financiële baten	3.749	8.000	8.466
Financiële lasten	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	3.749	8.000	8.466
<u>Exploitatieresultaat</u>	<u>104.086</u>	<u>19.450</u>	<u>-16.992</u>

Kasstroomoverzicht over 2016

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	100.337	-25.458
Afschrijvingen	87.902	94.663
Mutaties werkkapitaal		
- Vorderingen	-61.142	70.240
- Kortlopende schulden	60.251	-20.827
Mutaties voorzieningen	<u>41.928</u>	<u>157.837</u>
	229.276	276.455
Ontvangen interest	3.749	8.466
Betaalde interest	<u>0</u>	<u>0</u>
	3.749	8.466
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investeringen materiële vaste activa	-73.525	-83.612
(Des)investeringen financiële vaste activa	<u>-2.400</u>	<u>-67.650</u>
	-75.925	-151.262
Mutatie liquide middelen	157.100	133.659
Beginstand liquide middelen	1.382.063	1.248.404
Mutatie liquide middelen	<u>157.100</u>	<u>133.659</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>1.539.163</u></u>	<u><u>1.382.063</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Verbouwingen	5,00%	10,00%
Meubilair		5,00%
Inventaris en apparatuur		12,50%
ICT hardware		20,00%
Leermiddelen		12,50%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Deze post betreft waarborgsommen. Deze zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen zijn voor zover noodzakelijk gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

Bestemmingsreserve privaat

Deze private reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten uit eigen middelen van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar. Deze reserve muteert na resultaatbestemming. Aan deze reserve ligt een private herkomst ten grondslag.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geormerkte subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	68329
Naam instelling	Stg. Katholiek Onderwijs Wassenaar
KvK-nummer	41150861
Adres	Thorbeckestraat 37, 2241 KR WASSENAAR
Postadres	Postbus 2012, 2240 CA WASSENAAR
Telefoon	070-5113934
E-mailadres	bsjozef@xs4all.nl
Website	www.skowassenaar.nl

Contactpersoon

Naam	De heer R. de Jong
Adres	Postbus 2012, 2240 CA Wassenaar
Telefoon	070-5113934
E-mailadres	bsjozef@xs4all.nl

BRIN-nummers

03YS	R.K. Basisschool St. Jan Baptist
05EO	St. Bonifaciuschool
06OQ	R.K. Basisschool St. Jozef
68329	Bestuursbureau

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

	31-dec-16	31-dec-15
	in €	in €
Materiële vaste activa		
Gebouwen en verbouwingen	21.169	23.635
Meubilair	216.397	232.080
Inventaris en apparatuur	5.904	7.070
ICT	112.407	94.500
Duurzame leermiddelen	73.729	86.698
	<u>429.606</u>	<u>443.983</u>

Specificatie materiele vaste activa	Verkrijgingsprijs t/m 2015	Cum.afschr. t/m 2015	Boek waarde 31-dec-15	Investeringen 2016	Desinveste ringen 2016	Afschrijv-ingen 2016	Boek waarde 31-dec-16
Gebouwen en verbouwingen	27.574	-3.939	23.635	0	0	-2.466	21.169
Meubilair	510.326	-278.246	232.080	15.029	0	-30.712	216.397
Inventaris en apparatuur	45.950	-38.880	7.070	0	0	-1.166	5.904
ICT	216.206	-121.706	94.500	53.843	0	-35.936	112.407
Duurzame leermiddelen	192.665	-105.967	86.698	4.653	0	-17.622	73.729
	<u>992.721</u>	<u>-548.738</u>	<u>443.983</u>	<u>73.525</u>	<u>0</u>	<u>-87.902</u>	<u>429.606</u>

Samenvatting specificatie materiele vaste activa en afschrijvingspercentages	Verkrijgingsprijs t/m 2016	Cum.afschr. t/m 2016	Boek waarde 31-dec-16	Afschrijvingspercentages	
				%	%
Gebouwen en verbouwingen	27.574	-6.405	21.169	5,00%	10,00%
Meubilair	525.355	-308.958	216.397	5,00%	
Inventaris en apparatuur	45.950	-40.046	5.904	12,50%	
ICT	270.049	-157.642	112.407	20,00%	
Duurzame leermiddelen	197.318	-123.589	73.729	12,50%	
	<u>1.066.246</u>	<u>-636.640</u>	<u>429.606</u>		

	31-dec-16	31-dec-15
	in €	in €
Financiële vaste activa		
Leningen, waarborgsommen en deposito's	73.470	71.070
	<u>73.470</u>	<u>71.070</u>

De post "Leningen en waarborgsommen" betreft waarborgsommen voor Snappet.

	31-dec-16	31-dec-15
Vorderingen	in €	in €
Ministerie van OCW	161.048	155.032
Overige overheden (gemeenten)	32.269	0
Overige vorderingen	12.749	10.615
Overlopende activa	51.262	30.539
	<u>257.328</u>	<u>196.186</u>

Verloopstaat overige overheden (gemeenten)	Saldo 31-dec-15	Ontvangen 2016	Besteed 2016	Boeken tlv 2016	Overige 2016	Saldo 31-dec-16
Gemeente subsidie diverse aanvragen	0	0	32.269	0	0	32.269
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>32.269</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>32.269</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Overige vorderingen (specificatie)	in €	in €
Vervangingsfonds	12.749	10.615
	<u>12.749</u>	<u>10.615</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Overlopende activa (specificatie)	in €	in €
Vooruitbetaalde kosten	27.648	17.404
Overige overlopende activa	23.614	13.135
	<u>51.262</u>	<u>30.539</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Liquide middelen	in €	in €
Banken	548.470	396.737
Spaarrekeningen	990.693	985.326
	<u>1.539.163</u>	<u>1.382.063</u>

Passiva

	31-dec-16	31-dec-15
Eigen vermogen	in €	in €
Algemene reserve	952.075	881.518
Bestemmingsreserve (publiek)	168.835	182.121
Bestemmingsreserve (privaat)	174.673	127.858
	<u>1.295.583</u>	<u>1.191.497</u>

Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)	Saldo	Bestemming	Overige	Saldo
	31-dec-15	resultaat	mutaties	31-dec-16
Algemene reserve				
Algemene reserve	881.518	70.557	0	952.075
Bestemmingsreserve (publiek)				
Reserve herwaardering	17.632	-13.286	0	4.346
Reserve personele kosten	164.489	0	0	164.489
Bestemmingsreserve (privaat)				
Overige algemene reserve private middelen	127.858	46.815	0	174.673
	<u>1.191.497</u>	<u>104.086</u>	<u>0</u>	<u>1.295.583</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Voorzieningen	in €	in €
Personeelsvoorzieningen	26.890	26.625
Overige voorzieningen	631.001	589.338
	<u>657.891</u>	<u>615.963</u>

Specificatie voorzieningen	Saldo	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo	Kortlopend	Langlopend
dotaties / onttrekkingen	31-dec-15	2016	2016	2016	31-dec-16	deel < 1 jr	deel > 1 jr
Voorziening jubilea personeel	26.625	1.450	-1.185	0	26.890	3.810	23.080
Voorziening onderhoud gebouwen	589.338	78.000	-36.337	0	631.001	40.765	590.236
	<u>615.963</u>	<u>79.450</u>	<u>-37.522</u>	<u>0</u>	<u>657.891</u>	<u>44.575</u>	<u>613.316</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Kortlopende schulden	in €	in €
Crediteuren	68.476	23.783
Loonheffing en premies	101.232	109.692
Pensioenpremies	25.488	25.901
Overige kortlopende schulden	20.491	24.981
Overlopende passiva	130.406	101.485
	<u>346.093</u>	<u>285.842</u>

	31-dec-16	31-dec-15
Overige kortlopende schulden (specificatie)	in €	in €
Schulden aan personeel	2.345	1.683
Rekening courant verhoudingen	3.561	6.478
Diverse te betalen premies	14.585	16.820
	20.491	24.981

	31-dec-16	31-dec-15
Overlopende passiva (specificatie)	in €	in €
Rechten vakantiegeld	82.466	78.870
Vooruitontvangen en -gefactureerd	0	7.996
Overige overlopende passiva	47.940	14.619
	130.406	101.485

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar cf beschikking	
	Kenmerk	Datum	€	€	gereed	niet gereed
LOF	15-0421	30-6-2016	15.575	15.575		X
LOF	15-0481	30-6-2016	23.531	23.531		X
Lerarenbeurs 2015	707833	21-9-2015	6.760	6.760	X	
Lerarenbeurs 2015	706925	21-9-2015	11.386	11.386	X	
Totaal			57.252	57.252		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo boekjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum	€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Saldo per 01-01-2016	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2016	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum	€	€	€	€	€	€
Totaal			0	0	0	0	0	0

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contracten

Bij de Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar lopen de volgende langlopende contracten:

Met de BRI groep is een onderhoudscontract ten behoeve van de werktuigkundige installatie van de Bonifaciuschool. Deze overeenkomst wordt steeds voor 1 jaar verlengd. Er is een huurovereenkomst met Ricoh vanaf 2008 voor de duur van 73 maanden voor de huur van apparatuur voor een vast bedrag van € 2.088 en een additionele afdrukprijs van € 0,01 (all-in) en een vast bedrag van € 325 en een additionele afdrukprijs van € 0,06 (colorflex). Met Bella is een overeenkomst voor het schoonmaken van de Jan Baptistschool en de Jozefschool. De Jozefschool heeft een overeenkomst voor € 17.000 excl. BTW. De Jan Baptistschool heeft een overeenkomst vanaf 2000, bedrag ca € 35.000 per jaar inclusief de gymzaal. Met OHM loopt een contract voor financiële dienstverlening ad ca € 62.500.

Tussen de gemeente Wassenaar, de Schooladviesdienst Wassenaar en de besturen van een zestal scholen in Wassenaar is een convenant getekend dat ingaat per 2016 en doorloopt tot en met 2019. Daaruit volgt een verplichting van de besturen van de scholen van een algemene schoolbijdrage van € 110.329 per jaar en een specifieke bijdrage van € 25.748 per jaar.

Met DVEP is een leveringsovereenkomst elektriciteit ingaande 1 januari 2015 tot en met 31 december 2020. Voorschotbedragen € 2.045 per maand.

Met Eneco is een leveringsovereenkomst aardgas ingaande 1 januari tot en met 31 december 2020. Voorschotbedragen € 3.000 per maand.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2017 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 92,3%.

Naar de stand van ultimo 2016 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 96,6% (bron: website www.abp.nl).

Stg. Katholiek Onderwijs Wassenaar heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

Stg. Katholiek Onderwijs Wassenaar heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2016

	Realisatie 2016 In €	Begroting 2016 In €	Realisatie 2015 In €
Baten			
Rijksbijdragen OCW			
OCW lumpsum	2.189.508	2.146.300	2.041.690
OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	344.563	341.500	307.049
OCW prestatiebox	65.770	55.600	58.092
OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	73.695	76.200	78.397
OCW materiële instandhouding	501.053	486.500	531.775
OCW overige subsidies	31.619	5.000	22.268
	3.206.208	3.111.100	3.039.271
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	39.423	39.000	38.260
Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	32.269	29.000	35.849
Gemeente overige bijdragen	65.174	0	0
	136.866	68.000	74.109
Overige baten			
Ouderbijdragen	64.230	60.000	58.349
Verhuur	22.300	23.000	25.472
Baten van derden	0	500	0
Vervangingsfonds bijdragen en subsidies	4.053	0	6.786
Overige baten	43.849	30.900	63.596
	134.432	114.400	154.203
Totaal baten	3.477.506	3.293.500	3.267.583

	Realisatie 2016 In €	Begroting 2016 In €	Realisatie 2015 In €
Lasten			
<i>Loonkosten personeel</i>			
Loonkosten bestuur, directie en toezicht	394.734	391.000	386.225
Loonkosten onderwijzend personeel	1.990.061	1.940.000	1.863.171
Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	165.640	168.200	164.667
Loonkosten vervangingen	82.460	55.000	84.905
Loonkosten overig	-196	0	-596
	2.632.699	2.554.200	2.498.372
<i>Overige personele kosten</i>			
Inhuur personeel niet in loondienst	50.562	60.000	49.918
Scholing en opleiding personeel	44.457	37.000	43.944
Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	4.544	7.500	12.143
Werving en selectie	535	0	2.208
Representatie, bijeenkomsten en consumpties	1.645	6.000	3.555
Kosten kwaliteit en projecten	6.133	0	0
Overige personele kosten	36.863	6.000	10.814
Dotaties personele voorzieningen	265	0	-7
	145.004	116.500	122.575
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>			
Uitkeringen (-/-)	-82.347	-55.000	-75.995
	-82.347	-55.000	-75.995
Personele lasten	2.695.356	2.615.700	2.544.952

Met ingang van 1 januari 2016 is de bekostiging door het Vervangingsfonds (VF) gewijzigd. De berekening van het VF is gebaseerd op een normbekostiging van de afwezige. Over het algemeen komt deze berekening hoger uit dan de loonkosten van de vervangers. De eventuele gevolgen voor de bonus-malus voor de premie van het VF zijn nog niet berekend.

Specificatie personele lasten naar samenstelling

Brutolonen en salarissen	2.055.745	1.984.200	1.938.072
Sociale lasten	356.388	350.000	338.521
Pensioenlasten	220.566	220.000	221.779
Totaal lonen en salarissen	2.632.699	2.554.200	2.498.372

In de pensioenlasten 2016 en 2015 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2016 gemiddeld 42,24 FTE's werkzaam (2015: 40,82 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2016	2015
Directie	4,62	4,63
Onderwijzend personeel	33,66	31,94
Onderwijs ondersteunend personeel	3,96	4,25
	42,24	40,82

	Realisatie 2016 In €	Begroting 2016 In €	Realisatie 2015 In €
Investerings			
Investerings nieuwbouw en verbouwingen	0	3.000	3.548
Investerings in meubilair	15.029	31.000	19.491
Investerings in leermiddelen	4.653	66.750	42.722
Investerings in inventaris en apparatuur	0	23.500	6.161
Investerings in ICT	53.843	53.500	11.691
Overboekingsrekening mva naar balans	-73.525	-177.750	-83.613
	0	0	0
Afschrijvingen			
Afschrijvingskosten gebouwen en verbouwingen	2.466	2.600	2.389
Afschrijvingskosten meubilair	30.712	33.700	32.322
Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	1.166	3.300	1.683
Afschrijvingskosten ICT	35.936	41.100	31.792
Afschrijvingskosten leermiddelen	17.622	23.400	18.972
Desinvesteringen en boekresultaat mva	0	0	7.505
	87.902	104.100	94.663
Huisvestingslasten			
Klein onderhoud gebouwen en terreinen	35.384	33.750	35.064
Energie en water	63.201	60.900	61.377
Schoonmaakkosten	61.865	64.000	61.913
Heffingen en vuilafvoer	7.366	9.250	9.542
Groot onderhoud	36.336	110.900	9.520
Onttrekking voorziening onderhoud	-36.336	-110.900	-9.520
Dotatie voorziening onderhoud	78.000	78.000	167.364
	245.816	245.900	335.260
Administratie, beheer en bestuur			
Administratie en advisering door derden	64.628	61.000	68.238
Accountantskosten	4.586	3.600	3.739
Contributie besturenorganisaties	5.947	5.000	5.981
Verzekeringen	2.788	4.000	2.619
Medezeggenschap	930	2.500	0
Telefonie / Dataverbindingen	6.571	7.500	6.117
Schooladministratie	6.016	7.750	8.200
Overige schoolgebonden kosten	40.723	35.000	33.644
Overige lasten beheer en administratie	5.694	6.000	2.839
	137.883	132.350	131.377
Uitsplitsing accountantskosten			
Honorarium onderzoek jaarrekening	4.586	3.600	3.739
	4.586	3.600	3.739

	Realisatie 2016 In €	Begroting 2016 In €	Realisatie 2015 In €
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
Onderwijsleerpakket incl. ondw licenties	73.500	75.000	87.036
Reproductiekosten	37.040	24.500	32.358
Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	5.267	5.000	3.091
Beheer en kosten ICT incl. adm. licenties	50.954	49.500	23.527
	166.761	154.000	146.012
<i>Overige lasten</i>			
Kosten van projecten	6.500	0	0
Activiteiten, werkweken en excursies	28.087	21.000	32.478
Overige schoolkosten	8.864	9.000	8.299
	43.451	30.000	40.777
Overige instellingslasten	348.095	316.350	318.166
Totaal lasten	3.377.169	3.282.050	3.293.041
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten en dividenden	3.749	8.000	8.466
	3.749	8.000	8.466
Resultaat	104.086	19.450	-16.992

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2016 bedraagt € 104.086 positief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand	Bestemming	Overige	Stand
	31-dec-15	resultaat	mutaties	31-dec-16
	€	€	€	€
Algemene reserve	881.518	70.557	0	952.075
Bestemmingsreserves publiek	182.121	-13.286	0	168.835
Bestemmingsreserves privaat	127.858	46.815	0	174.673
	1.191.497	104.086	0	1.295.583

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

	Stand	Bestemming	Overige	Stand
	31-dec-15	resultaat	mutaties	31-dec-16
	€	€	€	€
Algemene reserve	881.518	70.557	0	952.075
Reserve herwaardering	17.632	-13.286	0	4.346
Reserve personele kosten	164.489	0	0	164.489
Overige algemene reserve private middelen	127.858	46.815	0	174.673
	1.191.497	104.086	0	1.295.583

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2016 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Juridische vorm	code activiteiten
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden	Vereniging	4

WNT-verantwoording 2016

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stg. Katholiek Onderwijs Wassenaar van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2016 is € 106.000

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>4</u>

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen		R. de Jong	
Functie	Directeur-bestuurder		
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16	
Omvang dienstverband (in fte)	1,0		
Gewezen topfunctionaris (fictieve) dienstbetrekking?	Nee		
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja		
Individueel WNT-maximum	106.000		
Bezoldiging			
Beloning	84.648		
Belaste onkostenvergoedingen			
Beloning betaalbaar op termijn	11.147		
Subtotaal	95.795		
Onverschuldigd betaald bedrag			
Totaal bezoldiging	95.795		
Motivering indien overschrijding			
Gegevens 2015			
Duur dienstverband	1-jan-15	31-dec-15	
Omvang dienstverband (in fte)	1,0		
Bezoldiging 2015			
Beloning	81.797		
Belaste onkostenvergoedingen			
Beloning betaalbaar op termijn	11.514		
Totaal bezoldiging 2015	93.311		
Individueel WNT-maximum 2015	165.901		

Bezoldiging toezichhoudende topfunctionarissen						
Functie	E.J.P. Witlox		W.E. Zandbergen		P.P.F. Noordover	
	Voorzitter		Penningmeester		Secretaris	
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16	1-jan-16	31-dec-16	1-jan-16	31-dec-16
Individueel WNT-maximum	21.000		21.000		21.000	
Bezoldiging						
Beloning						
Belaste onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Subtotaal	0		0		0	
Onverschuldigd betaald bedrag	0		0		0	
Totaal bezoldiging	0		0		0	
Motivering indien overschrijding	nvt		nvt		nvt	
Gegevens 2015						
Duur dienstverband	1-jan-15	31-dec-15	1-jan-15	31-dec-15	1-jan-15	31-dec-15
Omvang dienstverband (in fte)	0		0		0	
Bezoldiging 2015						
Beloning						
Belaste onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Totaal bezoldiging 2015	0		0		0	
Individueel WNT-maximum 2015	21.000		21.000		21.000	
Functie	S.L.A.J. Piek		P.H. Suiker			
	Voorzitter		Penningmeester		Secretaris	
Duur dienstverband	1-jan-16	31-dec-16	1-jan-16	31-dec-16	1-jan-16	31-dec-16
Individueel WNT-maximum	21.000		21.000			
Bezoldiging						
Beloning						
Belaste onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Subtotaal	0		0			
Onverschuldigd betaald bedrag	0		0			
Totaal bezoldiging	0		0			
Motivering indien overschrijding	nvt		nvt			
Gegevens 2015						
Duur dienstverband	1-jan-15	31-dec-15	1-jan-15	31-dec-15		
Omvang dienstverband (in fte)	0		0			
Bezoldiging 2015						
Beloning						
Belaste onkostenvergoedingen						
Beloning betaalbaar op termijn						
Totaal bezoldiging 2015	0		0			
Individueel WNT-maximum 2015	21.000		21.000			

Aan het bestuur van Stichting Katholiek Onderwijs
Wassenaar
te Wassenaar

Vijzelmolenlaan 11
Postbus 549
3440 AM WOERDEN
telefoon (088) 236 9500
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar te Wassenaar gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Katholiek Onderwijs Wassenaar, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de intern toezichthouder voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De intern toezichthouder is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de intern toezichthouder onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woerden, 26 juni 2017
Flynth Audit B.V.

Was getekend

S. van der Veer AA